

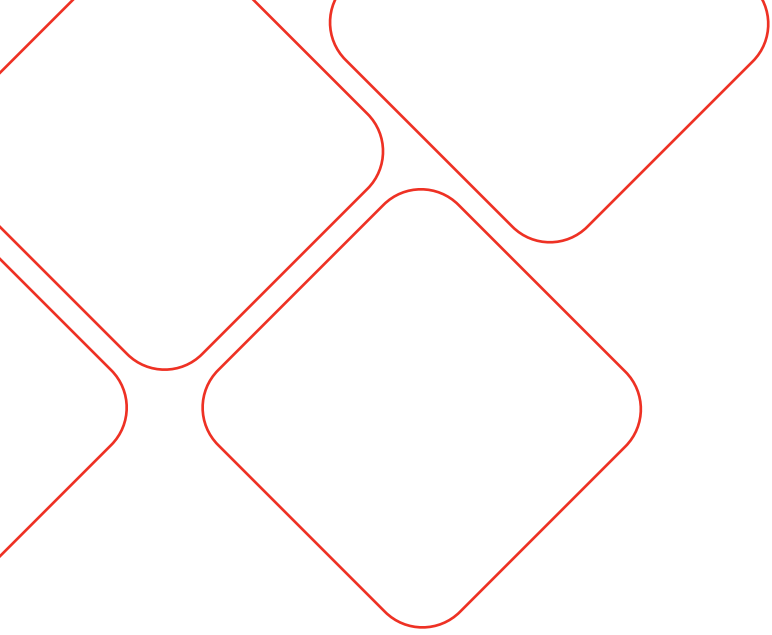
Q3
2022

בנק הפועלים

דוח על הסיכונים -
גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים
ליום 30 בספטמבר 2022

תוכן העניינים

א. מבוא

- 1. מידע צופה פני עתיד 8
- 2. הצהרה על הגילוי 8

ב. יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון משוקללים

- 1. יחסים פיקוחיים עיקריים 9
- 2. הערכת הסיכונים וניהולם 10
- 3. סיכונים מובילים ומתפתחים 11
- 4. הפסקת פרסום ריביות הליבור 12
- 5. סקירת נכסי סיכון משוקללים 12

ג. הון ומינוף

- 1. הרכב ההון 13
- 2. הלימות ההון 15
- 3. יחס מינוף 18

ד. סיכון אשראי

- 1. איכות האשראי של חשיפות האשראי 20
- 2. חשיפות לסיכונים אשראי 24

8

8

8

9

9

10

11

12

12

13

13

15

18

20

20

24

3. מידע נוסף על חשיפות לסיכונים אשראי 28

4. הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית 38

ה. סיכונים אשראי של צד נגדי

ו. סיכון שוק

1. סיכון שוק בתיק למסחר 46

2. סיכון ריבית בתיק הבנקאי 47

3. סיכון מניות ומרווחי אשראי - סיכון השקעה 50

ז. סיכון נזילות

ח. סיכון תפעולי

ט. סיכון ציות

י. סיכון משפטי

יא. סיכון מוניטין

יב. סיכון רגולציה

יג. סיכון כלכלי

יד. סיכון אסטרטגי

טו. סיכון סביבתי

טז. סיכון מודל

רשימת הטבלאות

יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון משוקללים

- 9 לוח ב-1: טבלת יחסים פיקוחיים עיקריים
12 לוח ב-2: סקירת נכסי סיכון משוקללים

הון ומינוף

- 13 לוח ג-1: הרכב ההון הפיקוחי
18 לוח ג-2: השוואה בין נכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף
19 לוח ג-3: גילוי על יחס מינוף

סיכון אשראי

- 21 לוח ד-1: מדדי סיכון אשראי
23 לוח ד-2: איכות האשראי של חשיפות אשראי
24 לוח ד-3: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל
28 לוח ד-4: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים
29 לוח ד-5: פילוח סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים
30 לוח ד-6: ניתוח איכות האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן
31 לוח ד-7: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכוסר ספיגה
34 לוח ד-8: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק
לוח ד-9: יתרות סיכון האשראי לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313) ליום 30 בספטמבר 2022
35 לוח ד-10: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק
36 לוח ד-11: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק - שיעור מסך הביצועים החדשים
36 לוח ד-12: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל
37 לוח ד-13: חשיפות הבנק למימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה
38 לוח ד-14: טבלת הפחתת סיכון אשראי
39 לוח ד-15: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון

סיכונים אשראי של צד נגדי

- 42 לוח ה-1: ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי לפי גישה פיקוחית
42 לוח ה-2: הקצאת הון בגין התאמת שערון לסיכון אשראי
43 לוח ה-3: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון
44 לוח ה-4: הרכב הביטחון - בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי

סיכון שוק

- 46 לוח ו-1: אומדני הסיכון של הפעילות למסחר (VaR)
46 לוח ו-2: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ושינויים במדד המחירים לצרכן
47 לוח ו-3: סיכון שוק על-פי הגישה הסטנדרטית
48 לוח ו-4: שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
48 לוח ו-5: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי הוגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו
49 לוח ו-6: רגישות הערך הכלכלי של הבנק לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש)
49 לוח ו-7: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית

סיכון נזילות

- 51 לוח ז-1: יחס כיסוי הנזילות (LCR) - תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו
55 לוח ז-2: יחס מימון יציב נטו (NSFR), תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו
57 לוח ז-3: פירוט נכסים נזילים לפי רמות כנדרש בהוראות באזל

דוח על הסיכונים

אנו מתכבדים להגיש לכם את הדוח על הסיכונים גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2022. המידע המפורט בדוח זה כנדרש בהוראות הדיווח של בנק ישראל, כולל דרישות גילוי שפורסמו על-ידי ועדת באזל ודרישות גילוי על סיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על-ידי הפורום ליציבות פיננסית (FSF) ודרישות גילוי שפורסמו על-ידי צוות משימה שהוקם על-ידי המוסד ליציבות פיננסית (FSB) לשיפור הגילוי על סיכונים בתאגידים בנקאיים. החל מיום 1 בינואר 2022, הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL). בדרך של מכאן ולהבא. הנתונים המתייחסים למספרי השוואה בקשר הפרשה להפסדי אשראי וסיווגי חובות לא הוצגו מחדש, אלא אם צוין אחרת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ג. בתמצית הדוחות הכספיים](#).

פרסום זה של הדוח על הסיכונים הינו במסגרת הדיווח הכספי של בנק הפועלים בע"מ וכולל מידע בנושאי ניהול הסיכונים וההון. יש לעיין בדוח זה ביחד עם תמצית הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2022.

בכבוד רב,

מירב בן שושן כהן

משנה למנכ"ל, מנהלת הסיכונים הראשית

דב קוטלר

המנהל הכללי

ראובן קרופיק

יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 22 בנובמבר 2022

א. מבוא

א.1. מידע צופה פני עתיד

מרביתו של המידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות (אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים), מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק, ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינויים בתכניות העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצוני", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות", "צריך", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, שינויים בפרמטרים הבאים: מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחו"ל, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון, החשיפה לסיכונים פיננסיים, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות המתחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כח אדם, ובתחומים אחרים אשר יש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית.

מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים. נקודת מבט זו מבוססת על הערכות, ולכן נתונה לסיכונים, לחוסר ודאות, ואף לאפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו בכלל, או יתממשו במקצת בלבד, ואף שההתפתחויות בפועל תהיינה הפוכות מאלו שנצפו.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים, כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד הבינוי והשיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם.

א.2. הצהרה על הגילוי

על פי הנחיות בנק ישראל, ההצהרות על הגילוי בדוח הכספי התקופתי של הבנק, תקפות גם לדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים. במסגרת הדיונים בדוחות הכספיים של הבנק, אישר דירקטוריון הבנק את פרסום הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2022.

ב. יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון משוקללים
ב.1. יחסים פיקוחיים עיקריים

לוח ב-1: טבלת יחסים פיקוחיים עיקריים

על בסיס מאוחד, ליום					
30 בספטמבר 2021	31 בדצמבר 2021	31 במרץ 2022	30 ביוני 2022	30 בספטמבר 2022	
במיליוני ש"ח					
הון זמין					
42,803	42,772	43,494	44,446	45,262	הון עצמי רובד 1
42,536	42,561	43,026	43,996	44,830	הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
43,047	43,016	43,494	44,446	45,262	הון רובד 1
42,536	42,561	43,026	43,996	44,830	הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
52,438	55,506	56,231	57,619	58,514	הון כולל
51,674	54,960	55,771	57,218	58,103	הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
נכסי סיכון משוקללים					
382,978	390,280	389,452	398,865	407,914	סך-הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)
383,329	390,555	390,060	402,830	409,587	סך-הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA), לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
יחסי הלימות הון, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים					
11.18%	10.96%	11.17%	11.14%	11.10%	יחס הון עצמי רובד 1
11.10%	10.90%	11.03%	10.92%	10.95%	יחס הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
11.24%	11.02%	11.17%	11.14%	11.10%	יחס הון רובד 1
11.10%	10.90%	11.03%	10.92%	10.95%	יחס הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
13.69%	14.22%	14.44%	14.45%	14.34%	יחס הון כולל
13.48%	14.07%	14.30%	14.20%	14.19%	יחס הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
9.20%	9.21%	10.23%	10.23%	10.23%	יחס הון עצמי רובד 1 הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾
1.98%	1.75%	0.94%	0.91%	0.87%	יחס הון עצמי רובד 1 זמין, מעבר לנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾
יחסי המינוף, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים					
680,634	713,511	710,706	720,777	732,928	סך החשיפות
680,774	713,621	710,949	721,069	733,152	סך החשיפות, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
6.32%	6.03%	6.12%	6.17%	6.18%	יחס המינוף
6.25%	5.96%	6.05%	6.10%	6.11%	יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾

(1) לפני השפעת הוראות המעבר, לרבות השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, לפני השפעת התאמות בגין תכניות ההתייעלות, לפני השפעת התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים ולפני השפעת התאמות בגין הלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע.

(2) לרבות דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה.

לוח ב-1: טבלת יחסים פיקוחיים עיקריים (המשך)

ממוצע לשלושת החודשים שהסתיימו ביום				
30 בספטמבר 2021	31 בדצמבר 2021	31 במרץ 2022	30 ביוני 2022	30 בספטמבר 2022
יחס כיסוי נזילות, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים				
205,872	205,777	202,455	195,054	189,487
162,010	165,682	165,269	154,857	150,828
127%	124%	123%	126%	126%
סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה				
סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו				
יחס כיסוי נזילות (באחוזים)				
על בסיס מאוחד, ליום				
30 בספטמבר 2021	31 בדצמבר *2021	31 במרץ 2022	30 ביוני 2022	30 בספטמבר 2022
יחס מימון יציב נטו, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים**				
-	*389,628	394,746	403,331	397,965
-	*286,706	294,609	305,916	312,819
-	136%	134%	132%	127%
סך-הכל מימון יציב זמין				
סך-הכל מימון יציב נדרש				
יחס מימון יציב נטו (באחוזים)				

* הוצג מחדש.
** יחס מימון יציב (NSFR) מפורסם החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2021.

2.2. הערכת הסיכונים וניהולם

הבנק מבצע בדיקה מקיפה להערכת הסיכונים להם הוא חשוף ובחינת המהותיות שלהם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי וסיכון ציות. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי וסיכון סביבתי (לרבות סיכון אקלים). אסטרטגיית ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה כולה, תוך זיהוי וכימות הסיכונים, הגדרת אחריות על הסיכונים (Risk Ownership) ומקסום התועלת העסקית בהתייחס לעלות במונחי סיכון, על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. ניהול הסיכונים בבנק מתבצע במתודולוגיה אחידה ובראיה כוללת תוך התאמה לדרישות הרגולטוריות, במטרה לתמוך בנטילת סיכונים באופן מושכל, על מנת להשיא את רווחיות הקבוצה ברמת סיכון התואמת את תיאבון הסיכון.

2.2.א. מבנה וארגון מערך ניהול הסיכונים

ניהול הסיכונים מתבצע בראיה גלובלית של פעילות הבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. החברות הבנות מונחות לנהל את הסיכונים על בסיס האסטרטגיה והמדיניות הקבוצתית, תוך ביצוע התאמות בהתאם לנסיבות, ודיווח עליהן לחברה האם. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי המדיניות המוטווית על-ידי הדיירקטוריון של כל חברה. הבנק מנהל את הסיכונים השונים תוך גידור חלק מהם. הפיקוח על הבנקים קבע בהוראות ניהול בנקאי תקין הנחיות הקשורות לנושא ניהול הסיכונים. ההוראות מפרטות את דרישות הפיקוח בניהול הסיכונים השונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי וקובעות עקרונות יסוד לניהול הסיכונים ולבקרתם, ובכללם: מעורבות נאותה והבנה מעמיקה של דיירקטוריון התאגיד הבנקאי בניהול הסיכונים, ניהול הסיכונים באמצעות מנהל סיכונים שהוא חבר הנהלה, העמדת כלים לזיהוי הסיכונים ולמדידתם והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה, כולל קיום פונקציה עצמאית לבקרת הסיכונים. הבנק פועל בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים.

מנהלת הסיכונים הראשית (CRO) וחברת הנהלה האחראית על החטיבה לניהול סיכונים החל מה-1 ליוני 2022 הינה הגברת מ. בן שושן כהן. הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על-ידי חברי הנהלה ממונים, ובאחריותם. חברי הנהלה העיקריים האחראים לניהול סיכונים האשראי הינם מנהל החטיבה העסקית (עד יום 19 ביולי 2022 מר צ. כהן וממועד זה - מר א. פורמן), והממונה על החטיבה הקמעונאית גברת ד. רביב. חבר הנהלה האחראי על ניהול סיכונים השוק, ההשקעה והנזילות הינו מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית מר י. ענתבי. הסיכון המשפטי מנוהל על-ידי עורכת דין י. אלמוג, היועצת המשפטית הראשית. הסיכון הטכנולוגי, ובכללו סיכון הסייבר, מנוהל על-ידי הגברת א. בן זאב, מנהלת חטיבת הטכנולוגיה והמחשוב. הסיכון התפעולי, למעט הסיכון המשפטי והסיכון הטכנולוגי, מנוהל על-ידי כל חבר הנהלה בתחום הפעילות הנתון לאחריותו.

לפרטים והרחבה בדבר ממשל ניהול הסיכונים לרבות תפיסת הבקרה, הגורמים האחראים, ועדות דירקטוריון וצוותי הנהלה בזיקה לניהול סיכונים ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).

ב.3. סיכונים מובילים ומתפתחים

בהתבסס על המלצת ה-FSB (המוסד ליציבות פיננסית), סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות הבנק במהלך השנה הקרובה. זאת לעומת סיכון מתפתח אשר ישנה אי-ודאות גדולה יותר לגבי מועד גיבושו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על אסטרטגיית הבנק.

ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק מתואר בהרחבה בהמשכו של דוח זה.

הנהלת הבנק והדירקטוריון דנו בהשפעתם על הבנק של הסיכונים המובילים והמתפתחים המפורטים להלן ובוחנים מעת לעת את הצורך בהתאמת האסטרטגיה העסקית בהתאם להתפתחויות אלה:

- סביבת המאקרו:** פעילות הבנק תלויה בסביבה העסקית בישראל ובעולם. מצב הכלכלה העולמית, שינויים משמעותיים במדיניות המוניטרית ובעקומי הריבית, תנודתיות בשווקים ושינויים במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם ובמחירי הנדל"ן והמצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור הינם בעלי פוטנציאל להשפעה על פעילות הבנק. התכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק כוללת הנחות מסוימות לגבי סביבת המאקרו תוך התייחסות לסיכונים הקיימים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון.
- הבנק מעריך כי שילוב של גורמים כלכליים ופוליטיים-מדיניים הגבירו בחודשים האחרונים משמעותית את הסיכונים בכלכלה העולמית כאשר השפעתם של אלו על הכלכלה הישראלית והבנק עשויה להיות משמעותית. הכלכלה העולמית מתמודדת עם השפעות מאוחרות של תקופת מגפת הקורונה והמדיניות הפיסקאלית והמוניטרית המרחיבות שולוו לה. שיעורי האינפלציה בעולם רשמו זינוק חד, בתחילה כתגובה לעליית מחירי האנרגיה והסחורות ולהשפעות הפוליטיות, מדיניות וכלכליות של המלחמה באוקראינה, אך ככל שנקף הזמן עליות המחירים הפכו לרוחביות. מרבית הבנקים המרכזיים בעולם, ובכלל זה בנק ישראל, החלו בתהליך של צמצום מוניטרי והעלאת ריבית. תהליך העלאת הריבית הביא להתאמה כלפי מטה של מחירי נכסים פיננסיים, ובכלל זה מניות ואגרות-חוב, לתנודתיות בשווקים ולחששות מפני מיתון אפשרי כתוצאה מהמשך העלאות הריבית, מיתון שניצניו נראים כבר בחלק מהמדינות. בעוד שלעליית הריביות של הבנקים המרכזיים בארץ ובארצות-הברית פוטנציאל להעלאת רווחי הבנק, הבנק ולקוחותיו חשופים למחירי הנכסים הפיננסיים, ואלו גם בעלי השפעה על ההון העצמי של הבנק. ככל שהמאבק בהפחתת האינפלציה יהיה ארוך יותר ויכלול העלאות ריבית אגרסיביות יותר, עלולים לעלות גם הסיכונים למיתון ועימם סיכויי האשראי אליהם חשוף הבנק. לפרטים ראה [פרק סקירה כלכלית ופיננסית בדוח הדירקטוריון וההנהלה וסעיף בינוי ונדל"ן](#) בפרק סיכון האשראי להלן.
- סיכון אבטחת מידע ותקורות קיברנטיות:** איומי הסייבר המתגברים כלפי גופים פיננסיים מביאים להפניית משאבי התעשייה הבנקאית להתמודדות עם הסיכון. הבנק מבצע בקורות באופן תדיר בכלל הערוצים על מנת למנוע חדירת פוגענים, הפעלת תוכנות זדוניות ומניעת דלף מידע. מעגלי בקרה אלו מורכבים ממספר רב של מערכות אבטחת מידע מתקדמות אשר פרוסות פנימית ברשת הבנק וחיצונית בתור הגנה היקפית. יצוין כי מעבר עובדים לעבודה מרחוק ושינויים נוספים באופן פעילות הבנק, במקביל לגידול באיומים ובניסיונות תקיפה מעצימים את הסיכון, הבנק פועל במטרה לצמצם את הסיכון.
- הסביבה הרגולטורית בארץ ובחו"ל:** לרפורמות רגולטוריות בינלאומיות קיימת השלכה על פעילותו העסקית של הבנק בארץ ובחו"ל. בישראל גובשו בשנים האחרונות מספר יוזמות רגולטוריות שעניינן בעיקר הגברת התחרות במערכת הבנקאית בישראל ולצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום. היוזמות והמגמות הרגולטוריות והבנקאות הפתוחה עשויות להשפיע על המערכת הבנקאית ובכלל זה על הבנק. בשלב זה מוקדם להעריך את ההשפעות של שינויים אלה על הבנק. כמו-כן, ייתכן כי השפעות אלו לא יהיו מיידיות, אלא השפעות איטיות ומתמשכות לאורך זמן, שתגזרנה מתהליכי השינוי ההדרגתי הן בסביבת הבנק (לקוחותיו, שחקנים בשוק וכדומה), לצד היערכות הדרגתית של הבנק להתאמות הדרושות בפעילותו.
- סיכון תחרותי-אסטרטגי:** תחרות מצד חברות ביג-טק (אפל, גוגל, אמזון ועוד), חברות פינטק ובנקים דיגיטליים, לצד חדירה של טכנולוגיות חדשות, שינויים בהתנהגות הלקוחות ומודלים עסקיים חדשים בעולם הפיננסי, עלולים להשפיע משמעותית על המערכת הבנקאית בארץ ובעולם בטווח הבינוני-ארוך. לצד זאת, שינויים רגולטוריים ותחרותיים בזירה המקומית, בדגש על מהלכים להגברת התחרות בשוק האשראי הקמעונאי, ניווד חשבונות בנק ובנקאות פתוחה, כמו גם תחרות במגזר העסקי, העלולים להשפיע על התוצאות העסקיות של הבנק ובכלל זה על מרווחי האשראי שלו. לאחרונה הבנק מגבש תכנית אסטרטגית מקיפה עד לשנת 2026 הכוללת, בין היתר, ביצוע צעדים בתחומי הליבה של הבנק, חדשנות, טכנולוגיה, מבנה הפעילות ועוד, כדי לתת מענה למכלול האיומים.
- סיכון הציות:** תחת סיכון הציות כלולים, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור (לרבות סנקציות בינלאומיות), מתן ייעוץ ללקוח, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), היבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או שירותים ללקוחות, או הוראות בעלות אופי דומה. התממשות הסיכון בעולם באה לידי ביטוי בהמשך החקירות נגד בנקים בעולם והקנסות המוטלים עליהם בקשר להפרות חוק או רגולציה, כגון בדבר סיוע להעלמות מס ומניעת מימון טרור, הלבנת הון וחקירת מעשי שחיתות.

סיכון סביבתי: בשנים האחרונות גברה ההבנה בעולם, כי אפשרות של התממשות סיכונים סביבתיים וסיכונים אקלים תפגע בכלכלה ובמקרים קיצוניים עלולה להביא לפגיעה משמעותית בבנקים ובמערכת הפיננסית כתוצאה מהתממשות סיכונים פיננסיים ולא-פיננסיים בטווח הארוך. השפעות אלו יכולות לבוא לידי ביטוי גם במסגרת הסיכונים האחרים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי בפעילותו, כמו סיכון אשראי (דרך ההשפעה על החוסן הפיננסי של לווים ושווי ביטחונות), סיכון שוק והשקעה, סיכון תפעולי, סיכון משפטי, סיכון מוניטין ועוד. לסיכונים אלו, בדגש על סיכונים האקלים והשפעת תהליכי המעבר לכלכלה מעוטת פליטת גזי חממה, יש מאפיינים ייחודיים של חוסר ודאות. בשלב זה מוקדם להעריך את פוטנציאל ההשפעות ארוכות הטווח של שינויים אלו על הבנק. לפרטים בדבר הליכים משפטיים ראה [ביאור 10 בתמצית הדוחות הכספיים](#). לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [ביאור 16 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

4. הפסקת פרסום ריביות הליבור

החל מסוף שנת 2021, הופסק פרסום ריביות הליבור בארבעה מטבעות (אירו, ליש"ט, יין ופר"ש). ריביות הליבור על הדולר האמריקאי ימשיכו להתפרסם עד יוני 2023. ריביות אלו היוו בסיס לחישוב שיעור הריבית החל על מוצרים פיננסיים הנקובים או צמודים למטבעות חוץ עיקריים, בריבית משתנה. במסגרת הכוונה לבסס עוגני ריבית חלופיים במטבעות הרלוונטיים, גובשו בעולם, על-ידי גופים כגון ISDA (International Swaps and Derivatives Association) ו-ARRC (Alternative Reference Rate Committee), חלופות לריביות אלו, שפה משפטית חדשה והצעות למנגנוני החלפה. השינוי משפיע על תעשיית הבנקאות בעולם ובארץ. לפי המלצת הוועדות הבינלאומיות נקבעו בחודש מרץ 2021, בהתאם להחלטות ISDA, שיעורי תוספות הריבית לצורך המרת מכשירים פיננסיים שנסמכים על ריביות אלו. הבנק נערך להחלפת בסיס הריבית במוצרים הפיננסיים שהוא מציע ללקוחות. הבנק התאים את המערכות הטכנולוגיות לריביות ולמנגנונים החדשים. מיום 1 בינואר 2022 הוחלפו ריביות הבסיס במוצרי העו"ש והחח"ד לריביות הבסיס החדשות. בהלוואות המבוססות על ריביות הבסיס שפרסומן הופסק, הבנק פעל ברבעון האחרון של 2021 וממשיך לפעול להחלפת ההסכמים המשפטיים מול הלקוחות והמרת המוצרים במועד שינוי הריבית הקרוב. הבנק ממשיך לעקוב אחרי הפרסומים הבינלאומיים ויפעל בשאיפה להקטין את הסיכונים שנובעים מתהליך החלפת הריביות. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1 בתמצית הדוחות הכספיים](#) ובאתר הבנק.

5. סקירת נכסי סיכון משוקללים

לוח ב-2: סקירת נכסי סיכון משוקללים

	נכסי סיכון משוקללים		
	30 בספטמבר 2022	30 ביוני 2022	30 בספטמבר 2022
	במיליוני ש"ח		
1 סיכון אשראי (גישה סטנדרטית)**	48,386	354,650	358,416
6 סיכון אשראי של צד נגדי (גישה סטנדרטית)	1,004	4,783	7,434
10 התאמה בגין סיכון אשראי (CVA)	576	3,774	4,269
15 סיכון סילוק (Settlement risk)	-	-	-
16 חשיפות איגוח (גישה סטנדרטית)	2	13	13
25 סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון 250%)	1,108	8,198	8,210
סך-הכל סיכון אשראי	51,076	371,418	378,342
20 סיכון שוק (גישה סטנדרטית)	764	3,795	5,658
24 סיכון תפעולי	3,228	23,652	23,914
27 סך-הכל	55,068	398,865	407,914

* דרישות הון בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש בשיעור של 13.5%.
 ** סיכון אשראי אינו כולל סיכון אשראי של צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי, סיכון סילוק, חשיפות איגוח וסכומים מתחת לספי הניכוי.

ג. הון ומינוף

ג.1. הרכב ההון

לוח ג-1: הרכב ההון הפיקוחי

	30 בספטמבר 2021	30 בספטמבר 2022	
			במיליוני ש"ח
הון עצמי רובד 1			
הון עצמי רובד 1 - מכשירים ועודפים			
1	8,200	8,200	הון מניות רגילות שהונפק על-ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1
2	36,117	36,045	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן
3	(1,582)	(1,528)	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי
			מניות רגילות שהונפקו על-ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי שאוחדו
5	8	9	והמוחזקות על-ידי צד ג' (זכויות שאינן מקנות שליטה)
6	42,743	42,726	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
הון עצמי רובד 1 - התאמות פיקוחיות וניכויים			
10	28	20	מסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי, למעט מסים נדחים לקבל הנובעים מהפרשי עיתוי
14	14	9	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי
21	-	-	מסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי, אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1
26	(71)	(106)	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים
26	(71)	(106)	מזה: התאמות פיקוחיות נוספות להון עצמי רובד 1
26	(211)	(267)	מזה: בגין תכניות ההתייעלות
26	-	-	מזה: בגין מס שכר
26	140	161	מזה: בגין עסקי התאגיד עם אנשים קשורים
26	-	-	מזה: בגין הפסדי אשראי צפויים
26	-	-	מזה: בגין הלוואות לדירור לא צוברות
28	(29)	(77)	סך-כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1
29	42,772	42,803	הון עצמי רובד 1
הון רובד 1 נוסף			
הון רובד 1 נוסף - מכשירים			
33	244	244	מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו על-ידי התאגיד, הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
36	244	244	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים
הון רובד 1 נוסף - ניכויים			
43	-	-	סך-כל הניכויים בהון רובד 1 נוסף
44	244	244	הון רובד 1 נוסף
45	43,016	43,047	הון רובד 1

לוח ג-1: הרכב ההון הפיקוחי (המשך)

30 בספטמבר 2022	30 בספטמבר 2021	31 בדצמבר 2021	במיליוני ש"ח/באחוזים
הון רובד 2			
הון רובד 2 - מכשירים והפרשות			
46	מכשירים שהונפקו על-ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו	4,323	715
47	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי התאגיד, הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר	-	11
48	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'	4,200	4,258
49	מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על-ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2	-	242
50	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס	4,729	4,407
51	הון רובד 2 לפני ניכויים	13,252	9,391
הון רובד 2 - ניכויים			
57	סך-כל ההתאמות הפיקוחיות להון רובד 2	-	-
58	הון רובד 2	13,252	9,391
59	סך ההון	58,514	52,438
נכסי סיכון משוקללים			
סך-הכל נכסי סיכון משוקללים בהתאם לטיפול שנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לביאזל 3	407,569	382,392	389,462
מזה: נכסי סיכון אשראי	377,997	356,153	362,770
מזה: נכסי סיכון שוק	5,658	3,605	4,097
מזה: נכסי סיכון תפעולי	23,914	22,634	22,595
60	סך נכסי סיכון משוקללים	407,914	382,978
יחסי הון וכריות לשימור הון			
61	הון עצמי רובד 1	11.10%	11.18%
62	הון רובד 1	11.10%	11.02%
63	ההון הכולל	14.34%	13.69%
דרישות מזעריות שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים			
69	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש הינו 10% ובתקופת הוראת השעה הינו 9.9% ליחס זה מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדירור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדירור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה	10.23%	9.20%
71	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינו 13.5% ובתקופת הוראת השעה הינו 12.5%	13.50%	12.50%
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)			
72	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים, שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על-ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה	482	1,456
73	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים, העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על-ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה	107	189
75	מסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה	3,402	3,423
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2			
76	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה	4,901	4,407
77	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית	4,729	4,459

ג.2. הלימות ההון

ג.2.א. גישת הבנק להערכת הלימות ההון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים. הוראות אלה מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכוני האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
- נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכונים נזילות, סיכונים סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שמבוצע על-ידי הפיקוח על הבנקים.
- נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרש מתן מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.

ג.2.ב. יעד הלימות ההון ותכנון וניהול ההון

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10.0% וביחס הון כולל מזערי של 13.5%. ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה להתמודדות עם משבר הקורונה. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס הון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 30 בספטמבר 2022, הינם 10.23% ו-13.50%, בהתאמה.

יעד הון עצמי רובד 1 שנקבע על-ידי הבנק מביא בחשבון, בין היתר, את תוצאות תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק, לרבות תוצאות מבחני הקיצון הפנימיים שערך הבנק, ואת תוצאות הדיונים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים לגבי מאפייני הסיכון הפרטניים של הבנק במסגרת תהליך הסקירה הפיקוחי האחרון שבוצע ומבחני הקיצון האחרונים שבוצעו.

לצורך עמידה ביעד הלימות ההון וניהול אפקטיבי של ההון מבוצע תכנון הון בבנק בהתבסס על תכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומן לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדיו השונים תוך שמירה על שולי ביטחון. במסגרת תכנון ההון ויחסי ההון, מתבצעים מבחני רגישות שונים. כמו-כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התכנון והפערים ביניהם, ובהתאם לצורך בוחן נקיטת פעולות נדרשות לצורך עמידה ביעדי הון שנקבעו. כחלק מקביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק כמפורט להלן, מדיניות הבנק הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהיחס המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ואשר אינה נמוכה מרמת הלימות ההון הנדרשת לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך הפנימי להערכת הלימות ההון (ה-ICAAP). במסגרת ה-ICAAP, הבנק בוחן את השפעתם של תרחישי קיצון על יחסי הלימות ההון ובהתאם קיימת תכנית לחזרה להלימות ההון הרגולטורית בקרות אירוע קיצון כאמור.

על יסוד תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק ותוצאות הדיונים הפנימיים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים (כמפורט לעיל), הגדיר דירקטוריון הבנק יעד פנימי של יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור שלא יפחת מ-10.5%.

הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים וביעד הפנימי, תוך שמירה על שולי ביטחון.

הון הבנק והיקף נכסי הסיכון נתונים לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:

- השפעות שינויים בריבית על קרנות ההון מאגרות-חוב זמינות למכירה.
- השפעות שינויים במדד ובשערי חליפין על יתרות הנכסים.
- שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הריבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות.

רגישות קרן ההון בגין אגרות-חוב זמינות למכירה נטו, לאחר השפעת המס, לעלייה תיאורטית של 1% בריבית חסרת סיכון ובמרווח סיכון האשראי נאמדת בקיטון בסך של כ-0.6 מיליארד ש"ח וכ-0.4 מיליארד ש"ח בהתאמה. מנגד, רגישות קרן ההון הנובעת מהתאמות בגין שינויים אקטואריים, נטו לאחר השפעת המס, לעלייה תיאורטית של 1% בריבית ההון נאמדת בגידול בסך של כ-0.2 מיליארד ש"ח.

דיבידנדים

חלוקת דיבידנד על-ידי הבנק כפופה למבחנים ולמגבלות הקבועים בחוק החברות ובהוראות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות ניהול בנקאי תקין ו-331. מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות. כל חלוקה ושיעורה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בהוראות כל דין ובמגבלות על החלוקה ובשיקולים עסקיים, בהתאם לאסטרטגיית הצמיחה של הבנק.

במועד אישור הדוחות הכספיים לשנת 2021 ואלה של הרבעון הראשון לשנת 2022 החליט הדירקטוריון לשמר עודפי הון שנצברו ולא להכריז על חלוקת דיבידנד על רקע תעדוף המשך יישומה של אסטרטגיית צמיחה.

דירקטוריון הבנק החליט ברבעון שני 2022 על חזרה למתווה של חלוקות דיבידנד שוטפות לצד המשך שמירה על צמיחה מאוזנת. החלוקות תהיינה בכפוף לתוצאות הבנק, התפתחויות בשווקים ובתנאים המאקרו כלכליים, השפעת יישום הוראות רגולטוריות ובהתאם למבחנים על-פי דין. בתאריך 14 באוגוסט 2022 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך 403 מיליון ש"ח, המהווה כ-30% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון השני 2022 ואשר שולם ביום 7 בספטמבר 2022. במועד אישור דוחות כספיים אלה הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך 536 מיליון ש"ח, המהווה כ-30% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון השלישי 2022 ואשר ישולם ביום 11 בדצמבר 2022.

ג.2.ג. יישום הוראות רגולטוריות בעלות השפעה על נושאי מדידה והלימות הון

התייעלות תפעולית

במסגרת חוזרי הפיקוח על הבנקים ניתנו הקלות לבנקים שיבצעו התייעלות בכח אדם והתייעלות בתחום הנדל"ן. היקף תכנית התייעלות בכח אדם בגינה חלות ההקלות הינו בסך של 352 מיליון ש"ח, נטו מהשפעת המס. תכנית התייעלות משנת 2016 בהיקף של 762 מיליון ש"ח, נטו מהשפעת המס, הוכרה במלואה בהון הפיקוחי בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2021. השפעת התכניות האמורות נזקפה להון, ולצרכי חישוב יחס הון ויחס מינוף מופחתת מההון הפיקוחי על פני 5 שנים, ממועד תחילת היישום של כל תכנית. יתרת השפעת ההקלות בגין תכניות התייעלות על יחס הון עצמי רובד 1 מוערכת בכ-0.04% ליום 30 בספטמבר 2022.

שלוחת הבנק בתורכיה

קבוצת הבנק פועלת כיום בתורכיה באמצעות בנק פוזיטיף, הפועל ומתמחה בתחום הבנקאות העסקית. בהתאם לאסטרטגיית הבנק, פועל הבנק למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף. בהתאם לכך, הבנק פועל להקטנת הדרגתיות של תיק האשראי של בנק פוזיטיף. לפרטים בדבר פעולות הבנק למכירת ההשקעה והסכם שנחתם עם מי שהיה בעל מניות המיעוט לרכישת החזקותיו, ראה [ביאור 101' בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2021](#). בנוגע להסכם לרכישת החזקות המיעוט בבנק פוזיטיף, ביום 10 במרץ 2022 הושלמה העסקה ולאחריה מחזיק הבנק בבנק פוזיטיף בבעלות מלאה.

בהתאם לדרישת הפיקוח על הבנקים החל מינואר 2021 ועד מאי 2022 שוקללו נכסי הסיכון בגין השלוחה בשיעור של 600% (מינואר 2020 עד דצמבר 2020 נדרש שקלול ב-300%). בחודש מאי 2022 התקבל אישור מהפיקוח על הבנקים להקטין את שיעור השקלול ל-300%. ההקלה מיושמת החל מהדוחות הכספיים לרבעון השני של שנת 2022 והביאה להגדלת יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק בכ-0.02%.

כמו-כן, לבנק קו אשראי לבנק פוזיטיף בהיקף של כ-45 מיליון דולר מתוכו מנוצל סך של כ-24 מיליון דולר לסוף ספטמבר 2022. קו האשראי ניתן בשיעור ריבית נמוך מתנאי השוק בהתחשב בעמדת הרגולטור התורכי ביחס לתמחור הקו וכן המצב המאגרי של הכלכלה התורכית ובנק פוזיטיף. בהתאם לדרישת הפיקוח על הבנקים בישראל, בשל התמחור האמור נוכתה יתרת קו האשראי מההון הפיקוחי. קו האשראי חודש בדצמבר 2021 ל-12 חודשים או עד למועד בו יחדל הבנק מלהיות בעל מניות עיקרי בבנק פוזיטיף, המוקדם מביניהם. בחודש נובמבר 2022 קו האשראי חודש ל-12 חודשים נוספים בהיקף של כ-35 מיליון דולר.

סך ההשפעות האמורות על יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק ליום 30 בספטמבר 2022 מסתכמות בהקטנה ב-0.04%.

השפעת היישום של כללי חשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים על ההון הפיקוחי

החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL). השפעת היישום גרמה לקיטון בהון עצמי רובד 1 של הבנק. בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים, הבנק יזקוף את השפעת יישום התקן בהדרגה על פני 3 שנים. השפעת ההקלות בגין יישום הכללים החדשים על יחס הון עצמי רובד 1 מוערכת בכ-0.08% ליום 30 בספטמבר 2022. לפרטים נוספים בדבר השפעת יישום הכללים החדשים על ההון הפיקוחי, ראה [ביאור ג.1. בתמצית הדוחות הכספיים](#).

הנפקה של כתבי התחייבות עם מנגנון לספיגת הפסדים

בחודש מרץ 2022, הנפיק הבנק כתבי התחייבות נדחים (סדרה ו') בהיקף של כ-0.4 מיליארד ש"ח. כתבי ההתחייבות כוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן בדרך של המרה כפויה למניות רגילות של הבנק במקרה של ירידת יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק מ-5.0%. כתבי ההתחייבות נכללים בהון רובד 2 של הבנק בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202. כתבי ההתחייבות הינם לתקופה של 11 שנים כאשר לבנק עומדת האפשרות לבצע פדיון מוקדם מלא החל מ-6 שנים ממועד הנפקתם, בכפוף לקיומם של תנאים מסוימים. כתבי ההתחייבות צמודים למדד המחירים לצרכן ונושאים ריבית קבועה בשיעור של 0.84%. ככל שכתבי ההתחייבות לא יפרעו בפירעון מוקדם לאחר 6 שנים אז הריבית תעודכן בהתאם לתשואה השנתית על אגרות-חוב מדינת ישראל צמודה בתוספת מרווח.

בתחילת חודש נובמבר 2022 ביצע הבנק פדיון מוקדם מלא של שטרי ההון הנדחים (סדרה ג') בהיקף של כ-1.7 מיליארד ש"ח. שטרי ההון הנדחים (סדרה ג') אינם מוכרים בהון הפיקוחי החל מחודש ינואר 2022.

הבנק בוחן הנפקה לפי דוח הצעת מדף של כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים ושל אגרות-חוב סמוך לאחר פרסום דוחות אלה. ובהקשר זה פרסם במהלך חודש נובמבר 2022 טיוטות שטרי נאמנות של סדרות כתבי התחייבות נדחים ואגרות-חוב.

הוראות הנוגעות להקצאת הון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים

בחודש מרץ 2014 פרסמה וועדת באזל לפיקוח הבנקאי ('BCBS') עדכונים להוראות באזל 3 (המוכרים גם כבאזל 4) וביניהם הוראה בדבר "הגישה הסטנדרטית לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי - SA-CCR".

בחודש דצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראות הנוגעות להקצאת הון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים. החוזר נועד להתאים את הוראות ניהול בנקאי תקין למספר הוראות חדשות ועדכונים שפורסמו בשנים האחרונות על-ידי ועדת באזל ואשר קשורים לסיכון אשראי צד נגדי. בהתאם לחוזר נוספה הוראה 203A בנושא טיפול בסיכון אשראי של צד נגדי. הוראה זו כוללת גישה חדשה, הגישה הסטנדרטית - SA-CCR, שמחליפה את הגישות הקיימות בהוראת ניהול בנקאי 203 (גישת החשיפה הנוכחית והגישה הסטנדרטית) לחישוב חשיפה לצד נגדי במקרה כשל (EAD). עיקרי העדכונים בגישה החדשה מתייחסים לטיפול שונה במערכי קיזוז הכוללים הסכמי התאמת מרווח אל מול מערכי קיזוז שאינם כוללים הסכמי התאמת מרווח, מקדמי סיכון פיקוחיים עדכניים וחלוקת חשיפות הנגזרים במערכי קיזוז למערכי גידור המאפשרים קיזוז החשיפות באופן מלא או חלקי. נדרש ליישם את ההוראה החל מיום 1 ביולי 2022.

ביום 1 באוגוסט 2022 פורסם חוזר בנושא עדכון הוראה 203 - מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי. בהתאם לחוזר עודכנו משקלות הסיכון בחישוב הקצאת ההון בגין סיכון CVA לחשיפות של התאגידים הבנקאיים לחברות ביטוח, קופות-גמל וקרנות נאמנות. בהתאם לחוזר, בשל הסיכון הנמוך, החליט הפיקוח על הבנקים להפחית את משקל הסיכון המיוחס לחברות ביטוח, קופות-גמל וקרנות נאמנות ולהשוותו למשקל הסיכון המיוחס לתאגידים בנקאיים.

יישום הכללים החדשים מביא להגדלה בדרישות ההון בגין מכשירים נגזרים, לקיטון ביחס המינוף וכן משפיע על חישוב מגבלת לווה בודד. השפעת יישום הדרישות החדשות, למועד יישומן לראשונה, הביאה לגידול בסך כ-2.6 מיליארד ש"ח בנכסי סיכון אשראי, וכן ולקיטון של כ-0.07% ו-0.10% ביחס הון עצמי רובד 1 ויחס הון כולל, בהתאמה. כמו-כן, הדרישות החדשות מביאות לקיטון של כ-0.06% ביחס המינוף.

בנוסף, בהתאם לחוזר מדצמבר 2021 נוספה הוראה 208A בנושא גישות חדשות להקצאת הון בגין סיכון CVA. ההוראה מציגה מספר גישות אפשריות לחישוב הקצאת הון בגין סיכון CVA בהתאם לחוזר שפרסם הפיקוח על הבנקים ביום 21 בפברואר 2022 נדרש ליישם את ההוראה החל מיום 1 בינואר 2025.

חוזר בנושא עדכון הוראה 203 - מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי

ביום 22 במאי 2022 פורסם חוזר בנושא עדכון הוראה 203 - מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי. בהתאם לחוזר, לרשימת החובות המשוקללים לסיכון ב-150% נוספו הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית שאין לגביה אופק תכנוני או כוונה להגיש בקשה לשינוי יעוד. השפעת החוזר נפרסת בשיעורים רבעוניים שווים החל מיום 30 בספטמבר 2022 עד ליום 30 ביוני 2023. ביחס למלאי ההלוואות הקיים ליום 30 ביוני 2022 ביתרתו העדכנית לדוח 30 בספטמבר 2022, השפעת החוזר, ללא יישום הוראות המעבר, מביאה לקיטון נוסף עתידי של כ-0.03% ו-0.03% ביחס הון עצמי רובד 1 ויחס הון כולל, בהתאמה. בהקשר זה יצוין כי במספר נושאים מתקיימים דיונים עם בנק ישראל לגבי אופן יישום ההוראה, וככל שתתקבלנה הבהרות נוספות הן עשויות להשפיע על אופן היישום ולהגדיל את היקף ההשפעה.

ג.2.ד. הוראות באזל 3

הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון-ההון הפיקוחי-הוראות מעבר". בהתאם להוראות המעבר, מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לאמור, בשנת 2022 מכשירים אלו אינם נכללים עוד בהון הפיקוחי.

ג.3. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים.

ביום 15 בנובמבר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם כהוראת שעה חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בדבר יחס המינוף. תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (הבנק הינו תאגיד בנקאי כזה), יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5% (במקום 6.0% לפני ההקלה). תוקף ההקלה הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2023 ולאחר מועד זה יידרש לשוב תוך שני רבעונים ליחס המינוף הנדרש טרם הוראת השעה (6.0%).

לוח ג-2: השוואה בין נכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף

31 בדצמבר 2021	30 בספטמבר 2021	30 בספטמבר 2022	
במיליוני ש"ח			
638,781	604,324	658,336	סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
-	-	-	ההתאמות בגין השקעות בישויות בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים
-	-	-	ההתאמות בגין נכסי נאמנות שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, אך לא נכללו במדידת החשיפה של יחס המינוף
(2,431)	1,164	(2,620)	התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
-	-	-	התאמות בגין עסקות מימון ניירות-ערך
73,397	71,527	72,741	התאמות בגין פריטים חוץ-מאזניים
3,764	3,619	4,471	התאמות אחרות
713,511	680,634	732,928	חשיפה לצורך יחס מינוף

30 בספטמבר 2022	30 בספטמבר 2021	31 בדצמבר 2021	במיליוני ש"ח/באחוזים
חשיפות מאזניות			
623,290	596,660	624,661	נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקות מימון ניירות-ערך, אך לרבות ביטחונות)
(19)	(20)	(28)	סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1
623,271	596,640	624,633	סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקות מימון ניירות-ערך)
חשיפות בגין נגזרים			
8,148	2,711	3,735	עלות השחלוף הקשורה לכל העסקות בגין נגזרים
17,779	10,749	10,781	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקות בגין נגזרים
-	-	-	גילום ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור
-	(2,212)	(3,963)	ניכויים של נכסי חייבים בגין ביטחון משתנה במזומן שניתן בעסקות בנגזרים
-	-	-	רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על-ידי הלקוח
-	-	-	סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
-	-	-	קיצוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכוי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו
25,927	11,248	10,553	סך חשיפות בגין נגזרים
חשיפות בגין עסקות מימון ניירות-ערך			
10,989	1,219	4,928	נכסים ברוטו בגין עסקות מימון ניירות-ערך (ללא קיצוזים), לאחר התאמות בגין עסקות שטופלות כמכירה חשבונאית
-	-	-	סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקות מימון ניירות-ערך
-	-	-	חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי מרכזי בגין נכסי מימון ניירות-ערך
-	-	-	חשיפות בגין עסקות כסוכן
10,989	1,219	4,928	סך חשיפות בגין עסקות מימון ניירות-ערך
חשיפות חוץ-מאזניות אחרות			
221,848	212,873	223,394	חשיפה חוץ-מאזנית בערך נקוב ברוטו
(149,107)	(141,346)	(149,997)	התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי
72,741	71,527	73,397	פריטים חוץ-מאזניים
הון וסך החשיפות			
45,262	43,047	43,016	הון רובד *1
732,928	680,634	713,511	סך החשיפות*
יחס מינוף			
6.18%	6.32%	6.03%	יחס מינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218
5.50%	5.50%	5.50%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים בתקופת הוראת השעה
6.00%	6.00%	6.00%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים לאחר תום הוראת השעה

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [ביאור 9.ט. בתמצית הדוחות הכספיים](#)). השפעת ההקלות בגין תכניות ההתייעלות על יחס המינוף ליום 30 בספטמבר 2022, המוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.02% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין השפעת היישום של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים אשר פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024 (ראה [ביאור 9.יא. בתמצית הדוחות הכספיים](#)). השפעת ההקלות בגין הפסדי אשראי צפויים ליום 30 בספטמבר 2022 מוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.04%.

ד. סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על-פי הסכם האשראי. תיק האשראי הינו מרכיב עיקרי בתיק הנכסים של קבוצת הבנק, ולכן הרעה ביציבותם של הלווים השונים עלולה להשפיע לרעה על שווי הנכסים ועל רווחיות הקבוצה.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות:

- **אשראי מאזני** - התחייבויות נוכחיות כלפי הבנק כגון אשראי ומשכנתאות לציבור, אשראי לבנקים ופיקדונות בבנקים, אשראי לממשלות, השקעה באגרות-חוב (קונצרניות ואחרות) וכן החלק המאזני (שווי נוכחי) של גזרים ומכשירים פיננסיים.
  - **אשראי חוץ-מאזני** - התחייבויות פוטנציאליות (שטרם מומשו) כלפי הבנק כגון ערבויות, התחייבויות לא מנוצלות למתן אשראי, מסגרות לא מנוצלות וכן התחייבויות פוטנציאליות כתוצאה משינוי בשווי עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. סיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים הינו סיכון צד נגדי, דהיינו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של תזרמי המזומנים בעסקה בנגזרים. סיכון צד נגדי מטופל בנפרד בפרק ה' להלן.
- סיכון נוסף הנובע מתיק חשיפות אשראי הינו סיכון ריכוזיות. סיכון ריכוזיות נובע מפיזור לא אופטימלי של סיכונים ספציפיים בתיק האשראי, דהיינו כאשר תיק האשראי אינו מפוזר דיו בין גורמי הסיכון השונים. לדוגמה: כאשר תיק האשראי מורכב מכמות קטנה של לוויים (ריכוזיות לווה) או חשוף במידה גבוהה לענף מסוים (ריכוזיות ענפית).
- בהתאם להוראות הדיווח של בנק ישראל פרק זה כולל פריטים שחלה עליהם מסגרת באזל לסיכון אשראי בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 203 אלא אם כן צוין אחרת במפורש.

1.1 איכות האשראי של חשיפות האשראי

החל מיום 1 בינואר 2022, הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן להבא. במסגרת זו בוטל המונח פגום ובמקומו מוצג אשראי לא צובר. בהתאם לכך, חובות צוברים שסווגו בעבר כחובות פגומים לא מוצגים במסגרת החובות שאינם צוברים וכן הלוואות לדיוור בפיגור של 90 יום או יותר שסווגו בעבר במסגרת החובות הצוברים, מסווגים כחובות לא צוברים. לפרטים נוספים לגבי יישום ההוראה והשפעתה ראה [ביאור 1.1 ג, ביאור 6 וביאור 13 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

לוח ד-1: מדדי סיכון אשראי

החל מיום 1 בינואר 2022 מישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) מכאן ולהבא. יחד עם זאת, בטבלה זו לצורך ניתוח השינויים בסיכון האשראי הוצגו מחדש הנתונים המתייחסים ליום 31 בדצמבר 2021 באופן המשקף את יתרת ההפרשה ואת השינוי בסיכונים בעקבות יישום ההוראה. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1. בתמצית הדוחות הכספיים](#).

ליום							
31.12.2021				30.09.2022			
סך-הכל	אנשים פרטיים - אחר	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	מסחרי	סך-הכל	אנשים פרטיים - אחר	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	מסחרי
ניתוח איכות האשראי לציבור							
1.11%	1.36%	0.52%	1.39%	0.78%	0.64%	0.43%	1.00%
שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת אשראי לציבור							
1.13%	1.48%	0.52%	1.41%	0.80%	0.76%	0.43%	1.02%
שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור							
2.26%	2.06%	0.52%	3.26%	1.68%	1.89%	0.43%	2.34%
שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור							
5.84%	9.15%	2.94%	6.89%	3.87%	8.92%	0.98%	4.71%
שיעור אשראי מיתרת האשראי לציבור							
ניתוח ההוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופת הדיווח							
(0.37%)	(1.24%)	(0.21%)	(0.30%)	(0.18%)	0.03%	0.04%	(0.33%)
שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור							
0.06%	0.07%	-	0.09%	0.03%	(0.03%)	-	0.05%
שיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור							
ניתוח ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור							
1.80%	2.62%	0.39%	2.44%	1.56%	2.58%	0.38%	2.06%
שיעור יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי* מתוך האשראי לציבור							
1.51%	2.49%	0.36%	1.99%	1.34%	2.44%	0.36%	1.72%
שיעור ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור							
137.02%	183.90%	68.91%	143.39%	171.18%	380.53%	82.94%	171.53%
שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור שאינו צובר							
134.17%	168.22%	68.91%	141.43%	167.00%	323.31%	82.94%	168.84%
שיעור ההפרשה להפסדי אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת אשראי							
27.4	34.7	410.0	24.1	50.6	(80.6)	(339.0)	33.8
יחס ההפרשה להפסדי אשראי למחיקות חשבונאיות, נטו							

* לרבות הפרשה בגין יתרות חוץ-מאזניות.

הערה:

אשראי לציבור - לפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

ניתוח איכות התיק

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 נרשמה ירידה (שיפור) במדדי סיכון האשראי הבאים לעומת סוף שנת 2021:

- שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת אשראי לציבור, עבור סך הבנק וכל אחד מהסגמנטים.
- שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור, עבור סך הבנק וכל אחד מהסגמנטים.
- שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור, עבור סך הבנק וכל אחד מהסגמנטים.
- שיעור אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור, עבור סך הבנק וכל אחד מהסגמנטים.
- שיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור סך הבנק וכל אחד מהסגמנטים.
- בשיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור נרשמה ירידה בהשפעת שיפור במדדי איכות התיק ובגין הכנסות מגבייה עבור סך הבנק. שיפור נרשם גם בכל אחד מהסגמנטים פרט לאנשים פרטיים - הלוואות לדיוור בו נרשמה יציבות. יצוין כי ביתרת ההפרשה הקבוצתית נרשם גידול למרות השיפור במדדי האיכות של התיק. גידול זה משקף את עליית אי-הוודאות בתנאים הכלכליים ועליית ההסתברות למשבר, בפרט בתחום הבינוי והנדל"ן.

במדד שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור לסך הבנק נרשמה הכנסה בדומה לנתוני שנת 2021, אך במידה פחותה.

להערכת הבנק איכות תיק האשראי טובה כפי שמתבטא במדדים לעיל. יחד עם זאת השינויים בסביבה הכלכלית מעידים על עלייה בהסתברות להרעה בתנאים המאקרו כלכליים ובהתאם לכך לעלייה ברמת סיכון האשראי של הלווים.

שינויים בתנאי חובות במסגרת ההתמודדות עם משבר התפשטות נגיף הקורונה

במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה בוצעו שינויים בתנאי חובות שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי, בהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים. נכון ליום 30 בספטמבר 2022 עיקר החובות שנמצאים בדחיית תשלומים הן הלוואות לדיוור בסך של כ-438 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2021 617 מיליון ש"ח).

אשראי בערבות מדינה

על רקע התפרצות נגיף הקורונה בתחילת 2020 החליטה המדינה על הקמת קרן הלוואות ייעודית שעיקרה סיוע ללקוחות עסקיים שנקלעו לקשיי תזרים כתוצאה מהתפרצות הנגיף. תנאי הלוואות נקבעו על-ידי משרד האוצר והינם אחידים לכל סוגי הלווים: הלוואות הינן לתקופה של עד 10 שנים בריבית פריים +1.5% וכוללות הקלות מסוימות שאושרו במסגרת המתווה במסגרתן ניתן לדחות תשלומי הלוואות. ליום 30 בספטמבר 2022 יתרת הלוואות בערבות מדינה הינה 3,721 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2021 5,009 מיליון ש"ח), שעיקרן ניתנו ללקוחות עסקיים קטנים וזעירים.

לוח ד-2: איכות האשראי של חשיפות אשראי

30 בספטמבר 2022				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידת-ערך	יתרות ברוטו		
		אחרים	לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
397,504	5,217	399,612	3,109	1 חובות, למעט אגרות-חוב
86,073	13	86,086	-	2 אגרות-חוב
220,029	838	220,052	815	3 חשיפות חוץ-מאזניות
703,606	6,068	705,750	3,924	4 סך-הכל
30 בספטמבר 2021				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידת-ערך	יתרות ברוטו		
		אחרים	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
353,474	5,055	354,316	4,213	1 חובות, למעט אגרות-חוב
66,740	-	66,740	-	2 אגרות-חוב
210,719	719	210,760	678	3 חשיפות חוץ-מאזניות
630,933	5,774	631,816	4,891	4 סך-הכל
31 בדצמבר 2021				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידת-ערך	יתרות ברוטו		
		אחרים	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
368,202	5,112	369,018	4,296	1 חובות, למעט אגרות-חוב
67,455	-	67,455	-	2 אגרות-חוב
221,340	797	221,325	812	3 חשיפות חוץ-מאזניות
656,997	5,909	657,798	5,108	4 סך-הכל

לפרטים נוספים ראה [טבלה 4-3: מידע נוסף על תנועה באשראי לציבור לא צובר בדוח הדירקטוריון וההנהלה](#).

2.2. חשיפות לסיכוני אשראי

פירוט החשיפות לפי ענפי משק:

לוח ד-3: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל

ליום 30 בספטמבר 2022									
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾				
הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 30.09.2022 ⁽⁴⁾									
סך-הכל	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	בעייתיות ⁽⁶⁾	סך-הכל	מזה: חובות ⁽²⁾	בעייתיות ⁽⁶⁾	לא צובר	הוצאות (הכנסות) חשבונאיות נטו להפסדי אשראי	מחיקות	יתרת
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בישראל									
ציבור - מסחרי									
3,366	3,222	28	3,360	2,784	28	4	(14)	(24)	47
1,837	1,201	631	1,837	1,105	631	629	(531)	-	187
32,773	31,821	469	32,287	16,615	466	139	53	(21)	312
99,724	97,369	968	99,650	44,130	968	627	(114)	(54)	866
35,026	34,160	91	34,781	29,404	91	71	105	(55)	566
14,082	13,653	296	13,412	6,322	296	109	(71)	39	388
40,495	38,730	593	40,153	28,160	593	238	(29)	2	322
11,429	10,367	729	11,420	9,626	729	119	(5)	(5)	186
12,753	11,762	593	12,533	8,451	591	271	40	10	277
8,173	7,744	141	8,084	5,367	141	128	16	(9)	123
58,917	58,634	25	42,570	27,691	25	22	(130)	(4)	181
17,618	16,492	183	17,442	11,243	183	31	60	9	227
9,215	8,531	405	9,208	6,758	405	23	(15)	5	178
345,408	333,686	5,152	326,737	197,656	5,147	2,411	(635)	(107)	3,860
133,705	132,489	531	133,705	125,585	531	531	34	1	478
53,439	50,161	667	53,433	35,175	667	227	7	7	910
532,552	516,336	6,350	513,875	358,416	6,345	3,169	(594)	(99)	5,248
1,381	1,381	-	1,228	222	-	-	1	-	1
54,816	54,816	-	806	803	-	-	-	-	-
588,749	572,533	6,350	515,909	359,441	6,345	3,169	(593)	(99)	5,249

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽⁵⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 1,028; 53,497; 359,441; 8,596; 166,187-1 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעוף⁽⁷⁾ (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדירור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-345 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-714 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

(8) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדירור, בסך של כ-1,059 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

(9) לא כולל יתרת מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

(10) מרכיב הפרשה קבוצתית בגין התאמות איכותיות הנובעות מקצב הגידול ביתרות האשראי לבינוי ונדל"ן והקלות בחיתום, נכללה החל מיום 30 ביוני 2022, כחלק מיתרת הפרשה להפסדי אשראי בענפי הבינוי והנדל"ן, בדומה לאופן הכללתוה טרם יישום הוראות בנק ישראל בדבר הפסדי אשראי צפויים (CECL).

לוח ד-3: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2021									
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) (3)					סיכון אשראי כולל (1)				
הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 31.12.2021 (4)									
סך-הכל	דירוג ביצוע אשראי (5)	בעיית (6)	סך-הכל	מזה: חובות (2)	בעיית (6)	לא צובר	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי נטו אשראי	מחיקות חשבונאיות הפסדי אשראי	יתרת הפסדי אשראי
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בישראל									
ציבור - מסחרי									
3,302	3,119	35	3,293	2,574	35	8	(29)	(27)	15
2,225	1,375	845	2,223	1,437	844	776	2	-	699
34,554	33,516	539	34,028	15,688	539	178	(28)	52	280
95,350	93,465	873	95,193	42,343	873	557	103	(124)	798
35,698	34,927	212	35,480	27,581	212	127	(182)	(77)	469
14,046	13,030	946	13,035	7,393	918	147	60	69	187
41,705	39,627	689	41,237	26,920	688	265	(219)	(19)	755
11,973	10,477	871	11,945	10,077	854	166	(45)	12	256
12,140	11,239	411	12,022	8,173	385	323	(24)	10	113
7,274	6,956	158	7,225	4,190	158	147	(190)	(45)	143
50,636	50,283	154	41,952	23,541	154	6	9	(2)	253
16,228	14,743	171	16,165	10,624	171	87	(11)	28	189
9,284	8,727	73	9,277	6,729	73	41	(12)	1	70
334,415	321,484	5,977	323,075	187,270	5,904	2,828	(566)	(122)	4,227
125,207	121,811	570	125,207	114,612	570	1	(226)	(1)	527
52,381	49,033	720	52,374	34,754	720	649	(424)	(25)	625
512,003	492,328	7,267	500,656	336,636	7,194	3,478	(1,216)	(148)	5,379
6,511	6,511	-	5,226	167	-	-	-	-	-
41,758	41,758	-	790	787	-	-	-	-	-
560,272	540,597	7,267	506,672	337,590	7,194	3,478	(1,216)	(148)	5,379

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני (3), לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 337,590; 39,639; 1,253; 4,789 ו-177,001 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיוור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-733 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-988 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה. כמו-כן כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-3,755 מיליוני ש"ח בגין נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מכר.
- (8) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור, בסך של כ-74 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (9) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

לוח ד-3: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2022										
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) (3)					סיכון אשראי כולל (1)					
הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 30.09.2022 (4)										
יתרת	מחיקות	הוצאות	לא צובר	בעייתי (6)	מזה: חובות (2)	סך-הכל	מזה: סיכון אשראי בעייתי (6)	מזה: דירוג ביצוע אשראי (5)	סיכון אשראי כולל (1)	
הפרשה	נטו	בגין הפסדי								
אשראי	אשראי	אשראי								
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בחו"ל										
ציבור - מסחרי										
1	-	-	-	-	163	163	-	163	163	חקלאות
11	-	1	-	-	74	382	-	722	722	כרייה וחציבה
28	-	(5)	5	22	1,865	2,988	22	4,267	4,290	תעשייה
484	16	50	566	698	9,561	13,700	698	12,913	13,804	בינוי ונדל"ן
5	-	(5)	-	-	170	786	-	934	983	אספקת חשמל ומים
56	(2)	44	44	44	3,031	3,538	44	3,849	3,893	מסחר
88	-	(10)	6	499	2,768	3,575	499	3,078	3,575	בתי מלון, שירותי אוכל והארחא
28	(4)	5	29	72	706	812	72	831	925	תחבורה ואחסנה
16	3	-	12	12	1,743	2,191	12	2,510	2,522	מידע ותקשורת
35	-	11	1	1	4,675	5,459	1	9,371	9,376	סך-הכל שירותים פיננסיים
15	8	6	-	110	1,041	1,628	119	1,517	1,637	שירותים עסקיים אחרים
20	-	6	1	1	1,925	2,294	1	2,463	2,466	שירותים ציבוריים
787	21	103	664	1,459	27,722	37,516	1,468	42,618	44,356	סך-הכל מסחר (7)
5	-	-	14	14	582	620	14	593	620	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
-	1	-	-	-	55	190	-	187	190	אנשים פרטיים - אחר
792	22	103	678	1,473	28,359	38,326	1,482	43,398	45,166	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
10	-	9	-	-	13,798	14,565	-	24,955	24,961	בנקים בחו"ל (8)
17	-	17	-	-	1,123	1,254	-	23,934	24,025	ממשלות בחו"ל
819	22	129	678	1,473	43,280	54,145	1,482	92,287	94,152	סך-הכל פעילות בחו"ל
6,068	77	(464)	3,847	7,818	402,721	570,054	7,832	664,820	682,901	סך-הכל בישראל ובחו"ל

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני (3), לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 1,443,032,589, 43,280 ו-16,840 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור, בסך של כ-0 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (8) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

לוח ד-3: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2021									
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) (3)					סיכון אשראי כולל (1)				
הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 31.12.2021 (4)									
סיכון אשראי כולל (1)	מזה: דירוג ביצוע אשראי (5)	מזה: סיכון אשראי בעייתי (6)	סך-הכל	מזה: חובות (2)	בעייתי (6)	לא צובר	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי נטו אשראי	מחיקות	יתרת הפסדי אשראי (9)
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בחו"ל									
ציבור - מסחרי									
193	193	-	193	193	-	-	(1)	-	1
801	777	24	354	57	24	-	(3)	-	1
3,967	3,119	511	2,917	1,879	511	5	(8)	(15)	28
11,424	9,082	824	11,290	7,982	824	702	(23)	(23)	300
795	740	5	436	123	5	5	(1)	1	5
2,896	2,685	162	2,851	2,351	162	54	(6)	(6)	27
3,415	2,532	753	3,414	2,650	753	101	(2)	(2)	77
931	811	83	613	487	83	31	(11)	1	23
1,635	1,589	18	1,413	869	18	18	(1)	(1)	11
8,719	8,643	66	2,949	1,991	66	1	(2)	(5)	14
1,260	1,211	8	1,260	825	8	2	5	-	14
1,831	1,745	23	1,566	1,117	23	23	-	-	16
37,867	33,127	2,477	29,256	20,524	2,477	2,477	(4)	(50)	517
553	522	26	553	515	26	26	-	-	6
177	174	1	177	54	1	1	(1)	-	1
38,597	33,823	2,504	29,986	21,093	2,504	943	(5)	(50)	524
27,607	27,603	-	14,229	13,444	-	-	-	-	1
22,644	22,644	-	1,200	1,187	-	-	1	-	5
88,848	84,070	2,504	45,415	35,724	2,504	943	(4)	(50)	530
649,120	624,667	9,771	552,087	373,314	9,698	4,421	(1,220)	(198)	5,909

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני (3), לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 8,196, 27,816, 35,724 ו-17,112 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור, בסך של כ-0 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (8) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- (9) מרכיב הפרשה קבוצתית בגין התאמות איכותיות הנובעות מקצב הגידול ביתרות האשראי לבינו ונדל"ן והקלות בחיתום, נכללה החל מיום 30 ביוני 2022, כחלק מיתרת הפרשה להפסדי אשראי בענפי הבינו ונדל"ן, בדומה לאופן הכללתה טרם יישום הוראות בנק ישראל בדבר הפסדי אשראי צפויים (CECL).

לוח ד-4: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2021		ליום 30 בספטמבר 2022				
סיכון אשכנזי	סיכון אשכנזי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשכנזי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשכנזי נוכחי כולל	סיכון אשכנזי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשכנזי מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח						
דירוג אשכנזי חיצוני⁽⁴⁾						
4,615	2,792	1,823	13,769	9,501	4,268	AAA עד AA-
18,500	6,296	12,204	21,296	10,934	10,362	A+ עד A-
661	161	500	254	84	170	BBB+ עד BBB-
19	16	3	26	-	26	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	-	פחות מ-B-
198	57	141	273	83	190	ללא דירוג
23,993	9,322	14,671	35,618	20,602	15,016	סך-הכל חשיפות האשכנזי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו, אך איננה כוללת חשיפת אשכנזי למוסדות פיננסיים זרים שיש להם ערבות ממשלתית.
- (2) פיקדונות בבנקים, אשכנזי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, וסיכון מאזני אחר בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשכנזי.
- (4) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשכנזי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות Moody's ו-S&P.

החשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2022 בכ-35.6 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-11.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-24.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2021. עלייה זו נבעה מעלייה בחשיפה החוץ-מאזנית בסך של כ-11.3 מיליארד ש"ח הנובעת בעיקר מרכישת ביטוח אשכנזי מחברות ביטוח זרות. כ-98.4% מהחשיפה למוסדות פיננסיים זרים היא מול מוסדות פיננסיים בעלי דירוג A- ומעלה. החשיפה למוסדות פיננסיים זרים של קבוצת הבנק נחלקת ל-42.7% בבנקים וחברות אחזקה בנקאיות, 57% בחברות ביטוח ו-0.3% מוסד פיננסי אחר. החשיפה של קבוצת הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים הפועלים במדינות מערב אירופה (73.4%), בארצות-הברית (22.2%) ובמדינות דרום ומזרח אסיה (4.4%).

3.3. מידע נוסף על חשיפות לסיכונים אשכנזי

3.3.א. בינוי ונדל"ן

הפעילות בענפי הבינוי והנדל"ן עלתה בשנה האחרונה באופן ניכר, הן בבנייה למגורים והן בזו שלא למגורים. קצב התחלות הבנייה למגורים עומד עתה על קרוב ל-75 אלף יחידות לשנה. בד בבד מגמות השוק מצביעות על ירידה ניכרת ברכישת דירות חדשות, אך זאת ביחס לרמה גבוהה שאפיינה את שנת 2021. קצב המכירות החודשי דומה עתה לזה של טרום הקורונה ב-2019, אם כי כאמור התחלות הבנייה עלו, ולכן מלאי הדירות הלא מכורות עלה אף הוא. העלאות הריבית צמצמו את יכולת משקי הבית לרכוש דירה, וכן הקטינו רכישות של משקיעים. נתוני הלמ"ס מצביעים עד כה על המשך עלייה במחירי הדירות, שהשלימו עלייה של 19% בשנה האחרונה. במדינות רבות בעולם רואים שינוי מגמה חד בענף הבנייה, ומעבר לירידות מחירים. כתוצאה מהצמיחה בענף גדל הביקוש לאשכנזי עסקי בענפי הבינוי והנדל"ן כך שהבנק הגדיל במהלך שנת 2021 את פעילות המימון לענפי הנדל"ן ופרויקטי הנדל"ן, תוך התאמות והקלות מסוימות, תוך עלייה מתונה בשיעורי המימון במקביל לשחיקה מסוימת של מרווחי האשכנזי (לפרטים ראה [ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים בתמצית הדוחות הכספיים](#)), בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הואט קצב הגידול בתיק באופן משמעותי. הבנק פועל בהתאם למסגרת ניהול סיכון אשכנזי תוך בחינה של רווחיות מותאמת סיכון. בהמשך להנחיות הפיקוח על הבנקים נקבעו קריטריונים לחיתום אשכנזי הנחשבים כסיכון מוגבר, הבנק מנטר את הביצועים בהתאם לכך החל מהרבעון השני של 2021. להערכת הבנק ההתאמות וההקלות שבוצעו בתנאי החיתום אינן מביאות לשינוי מהותי ברמת הסיכון בהתחשב בגורמים מפצים באשכנזים אלה. כמו-כן, הבנק הביא לידי ביטוי גורמים אלו בקביעת הפרשה הקבוצתית הנאותה לענף הבינוי והנדל"ן כמפורט בהמשך. הבנק בוחן את ההשלכות האפשריות של השינויים בסביבה הכלכלית ובמידת הצורך מבצע התאמות נדרשות.

לוח ד-5: פילוח סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים

יתרה ליום 30 בספטמבר 2022					
סיכון אשראי כולל	השפעת מקדמים והפחתות	סיכון אשראי לפני השפעת מקדמים והפחתות	אשראי חוץ-מאזני ⁽¹⁾		סיכון אשראי מאזני הלוואות ⁽²⁾
			ערביות	מסגרות לא מנוצלות	
במיליוני ש"ח					
5,148	(967)	6,115	1,098	1,541	3,476
402	-	402	48	20	334
65,986	(48,543)	114,529	52,691 ⁽²⁾	35,356	26,482
29,824	(157)	29,981	797	4,377	24,807
22,074	(3,068)	25,142	6,711	8,718	9,713
123,434	(52,735)	176,169	61,345	50,012	64,812
11,316	(1)	11,317	720	1,779	8,818
134,750	(52,736)	187,486	62,065	51,791	73,630

חטיבה עסקית

בנייה למסחר ושירותים	3,476	1,541	1,098	6,115	(967)	5,148
בנייה לתעשייה	334	20	48	402	-	402
בנייה לדיור	26,482	35,356	52,691 ⁽²⁾	114,529	(48,543)	65,986
נכסים מניבים	24,807	4,377	797	29,981	(157)	29,824
אחר	9,713	8,718	6,711	25,142	(3,068)	22,074
סך-הכל חטיבה עסקית	64,812	50,012	61,345	176,169	(52,735)	123,434
חטיבה קמעונאית	8,818	1,779	720	11,317	(1)	11,316
סך-הכל - פעילות בישראל	73,630	51,791	62,065	187,486	(52,736)	134,750

(1) יתרת חוזים, לפני השפעת מקדמי ערביות חוק מכר.

(2) כולל סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני בגינו נרכש ביטוח בעיקר מחברות ביטוח זרות לתיק אשראי מקרקעין, לפרטים נוספים ראה [דוח על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2022](#).

יתרה ליום 31 בדצמבר 2021*					
סיכון אשראי כולל	השפעת מקדמים והפחתות	סיכון אשראי לפני השפעת מקדמים והפחתות	אשראי חוץ-מאזני ⁽¹⁾		סיכון אשראי מאזני הלוואות ⁽²⁾
			ערביות	מסגרות לא מנוצלות	
במיליוני ש"ח					
5,198	(603)	5,801	755	1,375	3,671
409	-	409	38	54	317
61,699	(41,808)	103,507	41,917 ⁽²⁾	36,949	24,641
30,848	(799)	31,647	1,052	7,270	23,325
21,233	(3,014)	24,247	6,887	8,199	9,161
119,387	(46,224)	165,611	50,649	53,847	61,115
11,646	-	11,646	692	2,145	8,809
131,033	(46,224)	177,257	51,341	55,992	69,924

* סווג מחדש.

(1) יתרת חוזים, לפני השפעת מקדמי ערביות חוק מכר.

(2) כולל סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח לתיק אשראי מקרקעין, לפרטים נוספים ראה [דוח על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2022](#).

ליום 30 בספטמבר 2022 סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל הסתכם בכ-135 מיליארד ש"ח. סך סיכון האשראי לציבור בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל עלה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 בכ-2.8% (ב-5.8% לפני השפעת מקדמים והפחתות). מרבית החשיפה הינה בחטיבה העסקית (לקוחות בינוניים וגדולים), כ-92% מסך סיכון האשראי בענפי בינוי ונדל"ן בישראל. החשיפה לחברות שעיקר פעילותן בענף הבינוי לדיור בחטיבה העסקית מהווה כ-54% מחשיפת החטיבה לענף הבינוי והנדל"ן. עיקר המימונים לחברות בענף כוללים מימוני קרקעות למגורים וליווי פרויקטי בנייה למגורים ברחבי הארץ. החשיפה לחברות הפועלות בענפים של הקמת מבנים למסחר, שירותים ותעשייה וכן נכסים מניבים להשכרה בחטיבה העסקית מהווה כ-29% מחשיפת החטיבה לענף הבינוי והנדל"ן.

לוח ד-6: ניתוח איכות האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן

השנוי	יתרה ליום		
31 בדצמבר 2021	31 בדצמבר 2021	30 בספטמבר 2022	
			במיליוני ש"ח
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי			
5.1%	137,438	144,442	סיכון אשראי שאינו בעייתי
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי			
(5.9%)	524	493	בעייתי צובר (עד ליום 31.12.2021 בעייתי שאינו פגום)
(7.6%)	1,368	1,264	לא צובר (עד ליום 31.12.2021 פגום)
(23.6%)	3,081	2,355	שאינו בעייתי
(17.3%)	4,973	4,112	סך-הכל סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
4.3%	142,411	148,554	סך-הכל

סך סיכון האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי ירד בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 ב-17.3%. שיעור סך-הכל סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מתוך כל סיכון האשראי ירד מ-3.5% ל-2.8% בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022. להערכת הבנק איכות תיק האשראי לבינוי ונדל"ן טובה כפי שמתבטא במדדים כגון שיעור החוב הבעייתי, הלא צובר ושיעור האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי. יחד עם זאת השינויים בסביבה הכלכלית מעידים על עלייה בהסתברות להרעה בענפים אלו ובהתאם לכך לעלייה ברמת סיכון האשראי של הלווים. כצעד שמרני הגדיל הבנק את ההפרשה הקבוצתית בגין תיק זה.

לוח ד-7: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה⁽¹⁾

יתרה ליום 30 בספטמבר 2022				
קרקעות	נדל"ן בתהליכי בנייה ⁽²⁾	נכסים שבנייתם הושלמה	אחר	סך-הכל
במיליוני ש"ח				
2,078	-	4,442	-	6,520
5,996	-	6,418	-	12,414
15,458	-	6,394	-	21,852
384	-	432	-	816
שיעור מימון⁽³⁾				
עד 45%				
מעל 45% ועד 65%				
מעל 65% ועד 85%				
מעל 85%				
כושר ספיגה⁽⁴⁾				
עד 25%				
מעל 25% ועד 50%				
מעל 50% ועד 75%				
מעל 75%				
פרויקטים שטרם החלו				
אחר⁽⁵⁾				
סך-הכל סיכון אשראי לפני מקדמים והפחתות - חטיבה עסקית				
השפעת מקדמים והפחתות				
סך-הכל סיכון אשראי חטיבה עסקית				

- * סווג מחדש, בעיקר לצורך הצגה בנפרד של פרויקטים שטרם החלו, מסך הנדל"ן בתהליכי בנייה.
- (1) הפילוח לסגמנטים ולשיעורי המימון נערך בהתאם לניתוח מקור הפירעון של כל אשראי, כפי שהוצג ואושר בתהליך חיתומו. הנתונים ליום 30 בספטמבר 2022 מוצגים לאחר טיוב החלוקה לסגמנטים של תיק האשראי אשר כלל הסטת יתרות בגין נדל"ן בתהליכי בנייה שנכללו עד למועד הדיווח תחת "אשראי אחר".
  - (2) "נדל"ן בתהליכי בנייה" כולל אשראי לפרויקטים בשלבי הקמה שונים לרבות: קבוצות רכישה, פרויקטים שנחתם בגינם הסכם ליווי אך טרם החל הליווי מפאת אי עמידה בתנאים מקדמיים (כושר ספיגה הוצג בהתאם לכושר הספיגה המינימלי בהתבסס על תנאי הליווי שאושרו) ויתרות ערבויות חוק מכר בתהליכי ביטול בגין פרויקטים שהסתיימו.
  - (3) שיעור מימון הינו היחס בין סיכון האשראי לתאריך המאזן לפני השפעת מקדמים והפחתות לבין שווי הבטוחה העדכני הקיים למועד הדיווח, לפני השפעת מקדמי ביטחון. שיעורי המימון אינם משקללים את גידור הסיכון של יתרות האשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
  - (4) כושר ספיגה בפרויקטים הינו שיעור הירידה האפשרי המקסימאלי בשווי הנכס כגמור, מבלי שהבנק יספוג הפסדים מהפרויקט. כושר הספיגה הינו על-פי הדיווח האחרון הידוע למועד הדיווח ואינו משקלל את גידור הסיכון של יתרות האשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
  - (5) "אשראי אחר" הינו כל אשראי שאינו עומד בהגדרת אחד הסגמנטים המפורטים לעיל. תחת סעיף זה נכללים לדוגמה מימוני פרויקטי תשתיות (PPP), מימונים כנגד ביטחונות שאינם נדל"ן (כגון פיקדונות, מניות, שעבוד צף, ערבויות צד ג' ועוד), אשראים שוטפים כנגד חוסן פיננסי ועוד.

לוח ד-7: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה⁽¹⁾ (המשך)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2021*					
קרקעות	נדל"ן בתהליכי בנייה ⁽²⁾ הושלמה	נכסים שבנייתם אחר	סך-הכל		
במיליוני ש"ח					
שיעור מימון⁽³⁾					
עד 45%	3,373	-	2,993	-	6,366
מעל 45% ועד 65%	6,638	-	7,176	-	13,814
מעל 65% ועד 85%	14,335	-	7,008	-	21,343
מעל 85%	501	-	633	-	1,134
כושר ספיגה⁽⁴⁾					
עד 25%	-	-	1,704	-	1,704
מעל 25% ועד 50%	-	-	18,187	-	18,187
מעל 50% ועד 75%	-	-	17,005	-	17,005
מעל 75%	-	-	45,258	-	45,258
פרויקטים שטרם החלו	-	-	9,159	-	9,159
אחר⁽⁵⁾					
סך-הכל סיכון אשראי לפני מקדמים והפחתות - חטיבה עסקית	24,847	91,313	17,810	31,641	165,611
השפעת מקדמים והפחתות	-	-	-	-	(46,224)
סך-הכל סיכון אשראי חטיבה עסקית	-	-	-	-	119,387

- * סווג מחדש, בעיקר לצורך הצגה בנפרד של פרויקטים שטרם החלו, מסך הנדל"ן בתהליכי בנייה.
- (1) הפילוח לסגמנטים ולשיעורי המימון נערך בהתאם לניתוח מקור הפירעון של כל אשראי, כפי שהוצג ואושר בתהליך חיתומו. הנתונים ליום 30 בספטמבר 2022 מוצגים לאחר טיוב החלוקה לסגמנטים של תיק האשראי אשר כלל הסטת יתרות בגין נדל"ן בתהליכי בנייה שנכללו עד למועד הדיווח תחת "אשראי אחר".
  - (2) "נדל"ן בתהליכי בנייה" כולל אשראי לפרויקטים בשלבי הקמה שונים לרבות: קבוצות רכישה, פרויקטים שנחתם בגינם הסכם ליווי אך טרם החל הליווי מפאת אי עמידה בתנאים מקדמיים (כושר ספיגה הוצג בהתאם לכושר הספיגה המינימלי בהתבסס על תנאי הליווי שאושרו) ויתרות ערבויות חוק מכר בתהליכי ביטול בגין פרויקטים שהסתיימו.
  - (3) שיעור מימון הינו היחס בין סיכון האשראי לתאריך המאזן לפני השפעת מקדמים והפחתות לבין שווי הבטוחה העדכני הקיים למועד הדיווח, לפני השפעת מקדמי ביטחון. שיעורי המימון אינם משקללים את גידור הסיכון של יתרות האשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
  - (4) כושר ספיגה בפרויקטים הינו שיעור הירידה האפשרי המקסימאלי בשווי הנכס כגמור, מבלי שהבנק יספוג הפסדים מהפרויקט. כושר הספיגה הינו על-פי הדיווח האחרון הידוע למועד הדיווח ואינו משקלל את גידור הסיכון של יתרות האשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
  - (5) "אשראי אחר" הינו כל אשראי שאינו עומד בהגדרת אחד הסגמנטים המפורטים לעיל. תחת סעיף זה נכללים לדוגמה מימוני פרויקטי תשתיות (PPP), מימונים כנגד ביטחונות שאינם נדל"ן (כגון פיקדונות, מניות, שעבוד צף, ערבויות צד ג' ועוד), אשראים שוטפים כנגד חוסן פיננסי ועוד.

שיעור האשראי במימון מעל 85% מהווה כ-2.0% מסך היתרה של נכסים שבנייתם הושלמה וקרקעות בחטיבה העסקית בספטמבר 2022 לעומת 2.7% בדצמבר 2021. שיעור האשראי בכושר ספיגה עד 25% לנדל"ן בתהליכי בנייה מהווה כ-1% מסך היתרה של נדל"ן בתהליכי בנייה בחטיבה העסקית בספטמבר 2022 לעומת 2.1% בדצמבר 2021.

יצוין כי ביום 22 במאי 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון הוראה 203 לפיו לרשימת החובות המשוקללים לסיכון ב-150% יתווספו הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית שאין לגביה אופק תכנוני או כוונה להגיש בקשה לשינוי יעוד ולמעט הלוואות לרכישת קרקע לשימוש עצמי של לווה שאינו מסווג בענף משק בינוי ונדל"ן על-פי המיון הענפי בהוראה 831 בנושא דיווח על ענפי משק. בהקשר זה יצוין כי במספר נושאים מתקיימים דיונים עם בנק ישראל לגבי אופן יישום ההוראה, וככל שתתקבלנה הבהרות נוספות הן עשויות להשפיע על אופן היישום ולהגדיל את היקף ההשפעה.

ניהול סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן

החשיפה לתחום הבינוי והנדל"ן מהווה חלק משמעותי מתיק האשראי. הבנק מבצע מעקב אחר התפתחות האשראי לענפי הבינוי והנדל"ן ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכויי אשראי לנדל"ן נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לענפי הבינוי והנדל"ן בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים בנוסף למגבלה הרגולטורית המוגדרת על-ידי בנק ישראל. ביום 7 בינואר 2021 פרסם בנק ישראל התאמות נוספות להוראת ניהול בנקאי תקין 250 (הוראת שעה לצורך התמודדות עם משבר הקורונה) - במסגרתו ניתנה התייחסות גם להוראת ניהול בנקאי תקין 315 - מגבלת חבות ענפית. במסגרת העדכון, הוגדר כי מגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן בניכוי חבויות לתשתיות לאומיות תעלה משיעור של 20% ל-22% מסך-כל חבויות הציבור ומגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן תעלה משיעור של 24% ל-26% מסך-כל חבויות הציבור. תוקף ההקלה הוארך עד תום 24 חודשים מיום 31 בדצמבר 2025, ובלבד שהשיעור לא יעלה על השיעור ביום 31 בדצמבר 2025 או שיעור המגבלה הענפית כקבוע בהוראת ניהול בנקאי תקין 315, הגבוה מביניהם. כחלק מניהול החשיפה הענפית והעמידה במגבלה בענף, הבנק משתמש בכלים כגון סינדיקציה, ורכישת ביטוח מחברות ביטוח מדורגות המוכרות להפחתת חבות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313. במהלך המחצית השנייה של שנת 2021 וברבעון הראשון של שנת 2022 הרחיב הבנק את היקף הביטוח לתיק ערבויות חוק מכר וביצע לראשונה ביטוח לתיק הלוואות המובטחות בשעבוד קרקע. ביטוחים אלו איפשרו לבנק, עם השלמתם, להקטין את החשיפה לענף הבינוי והנדל"ן (לפרטים נוספים ראה [ביאור 10א\(4\) בתמצית הדוחות הכספיים והערות שוליים בטבלה "טבלת פילוח סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים"](#) לעיל). הבנק עשוי לנקוט בצעדים נוספים בעתיד להמשך ניהול המגבלה והחשיפה לענף זה.

תהליך החיתום לאשראי חדש בענף נעשה תוך שימוש במדיניות אשראי סדורה לסוגי המימון השונים בענף כדוגמת מימון קרקעות, מימון בנייה למגורים, מימון בנייה והנבה של נכסים מניבים. המדיניות כוללת קריטריונים איכותיים וכמותיים כגון שיעור הון עצמי, LTV מקסימלי, יחס כסיו מינימלי ורגישות לירידת מחיר. קריטריונים אלו מותאמים לסוג הנכס הממומן ומגדרים את תיאבון הסיכון בענף. חיתום אשראי חדש נעשה תוך קביעת רווחיות מתואמת סיכון.

במסגרת ניטור התיק נבחנים שינויים ומגמות במדדי סיכון שונים גם בהשוואה לנתונים המתפרסמים ביחס לכלל המערכת הבנקאית. הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיוור. הבנק ממשיך לבחון את ההתפתחויות במשק ובוחן התאמות בהתאם. הבנק עושה שימוש במודל המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת ההשפעה גם על האשראי לבינוי ונדל"ן.

החל משנת 2021 הבנק הביא לידי ביטוי בחישובי הפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי שינויים ומגמות באיכות התיק. במהלך 2021 בוצעו התאמות במקדם הפרשה הקבוצתית בענף הבינוי והנדל"ן וזאת לאור הגידול המהיר באשראי בענף ובגין הקלות בחיתום האשראי. התוספת במקדם הפרשה מעודכנת מדי רבעון בהתאם למתודולוגיה שנקבעה.

יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין ענפי הבינוי והנדל"ן בישראל הסתכמה בסך של כ-1,432 מיליון ש"ח ליום 30 בספטמבר 2022 בהשוואה לסך של כ-1,267 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021, שיעור סך הפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור בענף בינוי ונדל"ן בישראל ליום 30 לספטמבר 2022 הינו 1.94% בהשוואה ל 1.81% ליום 31 בדצמבר 2021. חישוב הפרשה כולל בתוכו הפרשה בגין הגידול המהיר ביתרות במהלך 2021 וכן ביטוי לגידול אפשרי בסיכון. כדי לבטא את הסיכון הפוטנציאלי, הגדיל הבנק את הפרשה להפסדי אשראי בגין ענפי הבינוי והנדל"ן בישראל באמצעות התאמה איכותנית. בהתאם לכך, יתרת הפרשה להפסדי אשראי וכן שיעורה מתוך האשראי לציבור בענף בינוי ונדל"ן בישראל גבוהים מאשר בדצמבר 2021 וכן בשני הרבעונים הקודמים למרות שיפור במדדי הסיכון של תיק זה.

ד.3.ב. סיכון אשראי בגין חשיפות ללווים ולקבוצות לווים

לוח ד-8: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

30 בספטמבר 2022			
מספר לווים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
1	1,012	1,159	2,171
4	3,594	3,032	6,626
2	973	2,702	3,675
1	947	394	1,341
1	1,193	192	1,385
14	16,578	11,084	27,662
2	1,247	3,687	4,934
1	-	1,297	1,297
26	25,544	23,547	49,091

ענף משק

אספקת חשמל	1	1,012	1,159	2,171
בינוי ונדל"ן - בינוי	4	3,594	3,032	6,626
בינוי ונדל"ן - הנדסה אזרחית	2	973	2,702	3,675
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	1	947	394	1,341
מידע ותקשורת	1	1,193	192	1,385
שירותים פיננסיים	14	16,578	11,084	27,662
תעשייה	2	1,247	3,687	4,934
מים, שירותי ביוב, טיפול באשפה ובפסולת ושירותי טיהור	1	-	1,297	1,297
סך-הכל	26	25,544	23,547	49,091

31 בדצמבר 2021			
מספר לווים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
1	2,157	1,227	3,384
5	3,523	4,624	8,147
1	782	1,133	1,915
1	1,300	103	1,403
1	898	496	1,394
1	158	1,306	1,464
10	10,187	10,950	21,137
2	1,094	3,768	4,862
22	20,099	23,607	43,706

ענף משק

אספקת חשמל	1	2,157	1,227	3,384
בינוי ונדל"ן - בינוי	5	3,523	4,624	8,147
בינוי ונדל"ן - הנדסה אזרחית	1	782	1,133	1,915
בתי מלון שירותי הארחה ואוכל	1	1,300	103	1,403
מידע ותקשורת	1	898	496	1,394
מים, שירותי ביוב, טיפול באשפה ובפסולת ושירותי טיהור	1	158	1,306	1,464
שירותים פיננסיים	10	10,187	10,950	21,137
תעשייה	2	1,094	3,768	4,862
סך-הכל	22	20,099	23,607	43,706

סיכון אשראי בגין חשיפות לקבוצות לווים

נכון ליום 30 בספטמבר 2022 קיימת בבנק קבוצת לווים אחת אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בדבר "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים" (להלן: "הוראה 313"), עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313). הבנק מקיים תהליכי מעקב ובקרה כדי לבדוק עמידה במגבלות הוראה 313 לעניין חשיפה לחבות קבוצות לווים. נכון למועד הדוח הבנק אינו חורג מהמגבלות.

לוח ד-9: יתרות סיכון האשראי⁽¹⁾ לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313) ליום 30 בספטמבר 2022

30 בספטמבר 2022						
שיעור מההון הרגולטורי	חבות נטו ⁽¹⁾	ניכויים ⁽⁴⁾	חבות ברוטו ⁽⁵⁾	מזה: סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני
באחוזים	במיליוני ש"ח					
18.7%	8,295	1,992	10,287	4,361	5,206	4,569
קבוצת לווים א'						

- (1) הנתונים המוצגים להלן מייצגים חשיפה לקבוצות לווים והינם לאחר הפחתת הניכויים המותרים בהוראה 313. נתונים אלה אינם ברי השוואה לנתונים בדבר חבות לווים המפורטים בגילויים אחרים בדוח.
 (2) סיכון האשראי החוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
 (3) הסכום כולל ערבויות צד ג' מחוץ לקבוצה.
 (4) ניכויים המותרים בהתאם להוראה 313, הכוללים בעיקר פיקדונות המופקדים בבנק, אגרות-חוב שהונפקו על-ידי מדינת ישראל, כתבי שיפוי של מדינת ישראל או גופים פיננסיים המותרים בניכוי.

חבות הקבוצה המצוינת בטבלה לעיל הושפעה במידה רבה מיישום רגולציה למדידת החבות בגין נגזרים (SA-CCR) החל מרבעון זה.

ד.3.ג. סיכונים בתיק הלוואות לדיור

לוח ד-10: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

סך-הכל	מגזר מטבע-חוץ		מגזר צמוד מדד				מגזר לא-צמוד				30.09.2022	
	ריבית משתנה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית קבועה			
	שיעור בתקופה ש"ח	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח		
9.6%	126,221	0.1%	132	23.8%	30,094	11.0%	13,828	39.8%	50,238	25.3%	31,929	30.09.2022
15.8%	115,166	0.1%	147	24.4%	28,137	11.8%	13,610	39.6%	45,600	24.0%	27,672	31.12.2021
10.8%	99,495	0.2%	200	25.7%	25,573	13.7%	13,619	38.8%	38,623	21.6%	21,480	31.12.2020

כימות ומדידת הסיכון - תיק אשראי לדיור

הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות תיק האשראי לדיור ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לדיור נבחנים באופן פרטי על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר באשראי לדיור, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לדיור בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים. במסגרת המגבלות ישנה התייחסות לשיעורי LTV, כושר החזר, התפלגות מוצרי אשראי בתיק, היקף החוב הבעייתי, תקופת הלוואה, פריסה גיאוגרפית, שיעור הפיגורים וכדומה. ניטור המדדים מתבצע גם בהשוואה לנתונים בכלל המערכת הבנקאית.

הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. הגודרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית המשתנה, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור.

דיווח הנתונים נעשה ברמה חודשית במסגרת פורום סיכון חטיבתי בראשות מנהלת החטיבה הקמעונאית וברמה רבעונית במסגרת הדיווח על התפתחות תיק האשראי וסיכון האשראי בהנהלה ובדירקטוריון.

הבנק עושה שימוש במודל סטטיסטי המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק המשכנתאות. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת ההשפעה גם על תיק המשכנתאות. כמו-כן, קיימים הסדרי ביטוח - ביטוח חיים וביטוח מבנה.

ככלל רמת סיכון האשראי בתיק האשראי לדיור נמוכה כפי שמתבטאת במדדים שצוינו לעיל. יצוין כי מגמת עליית הריבית ובמידה פחותה עליית מדד המחירים מביאים לעלייה בתשלום החודשי של לווים רבים. עלייה זו טרם באה לידי ביטוי במדדי האיכות של התיק.

לוח ד-11: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק - שיעור מסך הביצועים החדשים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
30.09.2021	31.12.2021	31.03.2022	30.06.2022	30.09.2022	
מאפיינים					
40.0%	41.0%	42.2%	41.8%	42.0%	שיעור מימון מעל 60%
0.1%	-	0.1%	0.2%	0.3%	שיעור החזר מהכנסה מעל 40% (לרכישה ובהחזר חודשי)
60.4%	60.1%	59.6%	60.8%	60.3%	שיעור בריבית משתנה
4.5%	3.8%	2.7%	2.6%	3.0%	שיעור הלוואות לכל מטרה
11.1%	11.8%	11.2%	9.8%	9.8%	שיעור הלוואות למטרת השקעה מסך רכישת דירות
8.1%	8.2%	8.0%	9.2%	9.7%	קרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67 (ללא השקעה)
24.6	24.6	24.6	25.1	25.4	תקופת פירעון מקורית ממוצעת לרכישה בשנים (ללא גישור)

ברבעון השלישי של שנת 2022 קיימת עלייה ביתרות הלוואות לדיור של 2.2% לעומת רבעון קודם, שיעור הנמוך מהגידול ברבעונים קודמים, ההתמתנות בקצב הגידול ביתרות הושפעה מהעלאות הריבית אשר צמצמו את יכולת משקי הבית לרכוש דירה, וכן הקטינו רכישות של משקיעים. במדדי איכות התיק נרשמה עלייה (החמרה) ברבעון שלישי של שנת 2022, בשיעור מימון מעל 60% (עלייה קלה), במדד שיעור החזר מהכנסה מעל 40% אך השיעור עדיין נמוך מאוד, בשיעור הלוואות לכל מטרה, בהלוואות בהן הקרן מתוכננת להיפרע מעל גיל 67, ובתקופה הפירעון הממוצעת לרכישה. ירידה מינורית נרשמה ברבעון השלישי של שנת 2022 בשיעור ביצועי הלוואות בריבית משתנה, בשיעור הלוואות למטרת השקעה נרשמה יציבות. חלק ממדדים אלה הושפעו ממגמת עליית המחירים החדה בשנה האחרונה וכן מעליית הריבית.

ד.3.ד. אשראי לאנשים פרטיים (ללא דיור)

לוח ד-12: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל

השינוי	יתרה ליום			
	31.12.2021	30.09.2022		
	במיליוני ש"ח			
מאזני				
1.2%	31	2,522	2,553	עו"ש חובה
0.8%	199	24,073	24,272	הלוואות ⁽¹⁾
25.6%	11	43	54	מזה: הלוואות בולט ובלון
(1.0%)	(35)	3,376	3,341	אשראי לרכישת כלי רכב ⁽²⁾
4.7%	226	4,838	5,064	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
1.2%	421	34,809	35,230	סך-הכל סיכון אשראי מאזני
חוץ-מאזני				
3.7%	650	17,743	18,393	סיכון אשראי חוץ-מאזני
2.0%	1,071	52,552	53,623	סך-הכל סיכון אשראי כולל

(1) אינו כולל הלוואות לרכישת כלי רכב.

(2) כולל הלוואות שניתנו למטרת רכישת כלי רכב ובשעבוד כלי רכב.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 עלתה יתרת הלוואות לאנשים פרטיים בישראל כולל אשראי לרכישת כלי רכב בשיעור של כ-0.6% לעומת 31 בדצמבר 2021. סך סיכון האשראי המאזני גדל בתקופה זו בכ-1.2%. סיכון האשראי החוץ-מאזני גדל בכ-3.7%.

ד.3.ה. מימון ממונף

מימון ממונף מנוהל ומוגדר בבנק בהתאם להוראות בנק ישראל, ובפרט הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 (ניהול סיכון אשראי), הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 323 (מגבלות על מימון עסקות הוניות) וכן הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 327 (ניהול הלוואות ממונפות). מימון ממונף כולל בתוכו בין היתר, עסקות הוניות (עסקה למטרת רכישה זכות הונת בתאגיד אחר, רכישה של כלל הנכסים או חלק משמעותי מהנכסים בתאגיד אחר, רכישה עצמית של הון עצמי מונפק, חלוקת הון - תשלום דיבידנד או עסקה אחרת שמטרתה להגדיל את הערך לבעלי המניות - כמוגדר בהוראת ניהול בנקאי תקין 323), מימון ללווים בסגמנטים השונים של ענפי המשק שהוגדרו, המאופייין בערכים חריגים של פרמטרים מסוימים ביחס לנורמות המקובלות בענפי המשק השונים כגון: שיעור מימון גבוה וחורג מהמדיניות הענפית ומימון חוב נחות (Mezzanine). הבנק מעמיד מעת לעת מימון ממונף ללקוחותיו. קיימת מגבלה פנימית למימון ממונף ביחס להון רובד 1 של הבנק. התפתחות המימון הממונף והעמידה במגבלה שנקבעה מדווחים אחת לרבעון להנהלת הבנק ולדירקטוריון לצורך מעקב אחר הסיכונים הגלומים במימון מסוג זה. להלן נתונים אודות סיכויי האשראי בגין מימון ממונף. הגילוי מתמקד בחשיפות בגין לווים ממונפים/עסקות ממונפות בהם יתרת האשראי עולה על סך של 0.5% מהון רובד 1.

לוח ד-13: חשיפות הבנק למימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה*

ליום 30 בספטמבר 2022			
מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
2	1,142	266	1,408
1	240	-	240
3	459	294	753
1	350	-	350
1	651	-	651
1	423	-	423
9	3,265	560	3,825
ענף המשק של הלווה			
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן			
בתי מלון שירותי הארחה ואוכל			
כרייה וחציבה			
מסחר			
שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח			
תעשייה			
סך-הכל			
ליום 31 בדצמבר 2021			
מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
1	3	326	329
2	889	497	1,386
1	240	-	240
2	600	-	600
1	641	-	641
1	425	-	425
8	2,798	823	3,621
ענף המשק של הלווה			
בינוי ונדל"ן - בינוי			
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן			
בתי מלון שירותי הארחה ואוכל			
מסחר			
שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח			
תעשייה			
סך-הכל			

* בניכוי מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי המחושבות על בסיס פרטני, ככל שקיימות.

ד.4. הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית

לוח ד-14: טבלת הפחתת סיכון אשראי

30 בספטמבר 2022									
מובטחים								לא מובטחים	
מזה: על-ידי נגזרי אשראי		מזה: על-ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על-ידי ביטחון		מזה:	סך-הכל	סך-הכל	
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	סכום מובטח	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית	
במיליוני ש"ח									
-	-	13,358	27,358	19,314	27,538	32,672	54,896	342,608	1 חובות, למעט אגרות-חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	86,073	2 אגרות-חוב
-	-	13,358	27,358	19,314	27,538	32,672	54,896	428,681	3 סך-הכל
-	-	-	-	3	113	3	113	3,655	4 מזה: לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר
30 בספטמבר 2021									
מובטחים								לא מובטחים	
מזה: על-ידי נגזרי אשראי		מזה: על-ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על-ידי ביטחון		מזה:	סך-הכל	סך-הכל	
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	סכום מובטח	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית	
במיליוני ש"ח									
-	-	3,987	4,299	6,011	13,962	9,998	18,261	335,213	1 חובות, למעט אגרות-חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	66,740	2 אגרות-חוב
-	-	3,987	4,299	6,011	13,962	9,998	18,261	401,953	3 סך-הכל
-	-	-	-	4	23	4	23	2,358	4 מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר
31 בדצמבר 2021*									
מובטחים								לא מובטחים	
מזה: על-ידי נגזרי אשראי		מזה: על-ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על-ידי ביטחון		מזה:	סך-הכל	סך-הכל	
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	סכום מובטח	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית	
במיליוני ש"ח									
-	-	8,697	23,237	9,554	14,746	18,251	37,983	330,219	1 חובות, למעט אגרות-חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	67,455	2 אגרות-חוב
-	-	8,697	23,237	9,554	14,746	18,251	37,983	397,674	3 סך-הכל
-	-	-	-	4	110	4	110	2,689	4 מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר

* הוצג מחדש.

לוח ד-15: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון⁽¹⁾⁽²⁾

30 בספטמבר 2022										
סך-הכל סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	אחר ⁽³⁾	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח										
207,553	-	80	158	-	-	9	-	367	206,939	1 ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
6,215	-	-	-	-	-	-	-	4,490	1,725	2 ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית
15,936	-	-	51	-	-	40	-	15,845	-	3 בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
3,566	-	-	-	-	-	-	-	3,566	-	4 חברות ניירות-ערך
156,716	-	123	131,908	-	-	11,089	-	13,596	-	5 תאגידים
51,950	-	-	24	51,926	-	-	-	-	-	6 חשיפות קמעונאיות ליחידים
9,522	-	-	-	9,522	-	-	-	-	-	7 הלוואות לעסקים קטנים
124,651	-	-	3,325	15,734	33,442	37,775	34,375	-	-	8 בביטחון נכס מגורים
84,999	-	742	84,257	-	-	-	-	-	-	9 בביטחון נדל"ן מסחרי
2,444	-	962	1,482	-	-	-	-	-	-	10 הלוואות בפיגור
15,575	343	1,169	10,241	-	-	-	-	-	3,822	11 נכסים אחרים*
4,005	-	704	3,301	-	-	-	-	-	-	11א *מזה: בגין מניות
679,127	343	3,076	231,446	77,182	33,442	48,913	34,375	37,864	212,486	12 סך-הכל

(1) היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוז-מאזניות המשקפות סיכון אשראי, זאת למעט סכומי מסים נדחים והשקעות בתאגידים פיננסיים מתחת לספי הניכוי (הכפופים למשקל סיכון 250%), חשיפות בגין סיכון אשראי צד נגדי וחשיפות איגוח.

(2) היתרות משקפות את סכומי החשיפה הפיקוחיים, בניכוי הפרשות ומחיקות, לאחר מקדמי המרה לאשראי ולאחר שיטות להפחתת סיכון אשראי.

(3) בהתאם למכתב מהפיקוח על הבנקים, נכסי הסיכון של שלוחת הבנק בתורכיה משוקללים בשיעור שקלול של 600% החל מיום 1 בינואר 2021 ובשיעור שקלול של 300% החל מיום 22 במאי 2022. היתרה משקפת את התוספת בגין חישוב נכסי הסיכון על-פי מכתב זה לבין חישוב נכסי הסיכון לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 203.

לוח ד-15: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון⁽¹⁾⁽²⁾ (המשך)

30 בספטמבר 2021										
סך-הכל סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	אחר ⁽³⁾	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח										
226,549	-	31	230	-	-	-	-	251	226,037	1 ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
6,704	-	-	-	-	-	47	-	4,903	1,754	2 ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית
14,170	-	-	42	-	-	36	-	14,092	-	3 בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
128,260	-	320	120,637	-	-	3,108	-	4,195	-	5 תאגידים
50,044	-	-	-	50,044	-	-	-	-	-	6 חשיפות קמעונאיות ליחידים
9,634	-	-	-	9,634	-	-	-	-	-	7 הלוואות לעסקים קטנים
110,098	-	-	3,861	18,717	23,902	32,421	31,197	-	-	8 בביטחון נכס מגורים
89,330	-	-	89,330	-	-	-	-	-	-	9 בביטחון נדל"ן מסחרי
2,092	-	1,047	1,045	-	-	-	-	-	-	10 הלוואות בפיגור
16,872	1,545	1,061	11,219	-	-	-	-	-	3,047	11 נכסים אחרים*
3,643	-	639	3,004	-	-	-	-	-	-	11א *מזה: בגין מניות
653,753	1,545	2,459	226,364	78,395	23,902	35,612	31,197	23,441	230,838	12 סך-הכל

- (1) היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוץ-מאזניות המשקפות סיכון אשראי, זאת למעט סכומי מסים נדחים והשקעות בתאגידים פיננסיים מתחת לספי הניכוי (הכפופים למשקל סיכון 250%), חשיפות בגין סיכון אשראי צד נגדי וחשיפות איגוח.
- (2) היתרות משקפות את סכומי החשיפה הפיקוחיים, בניכוי הפרשות ומחיקות, לאחר מקדמי המרה לאשראי ולאחר שיטות להפחתת סיכון אשראי.
- (3) בהתאם למכתב מהפיקוח על הבנקים, נכסי הסיכון של שלוחת הבנק בתורכיה משוקללים בשיעור שקלול של 600% החל מיום 1 בינואר 2021 ובשיעור שקלול של 300% החל מיום 22 במאי 2022. היתרה משקפת את התוספת בגין חישוב נכסי הסיכון על-פי מכתב זה לבין חישוב נכסי הסיכון לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 203.

לוח ד-15: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון⁽¹⁾⁽²⁾ (המשך)

31 בדצמבר 2021										
סך-הכל סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	אחר ⁽³⁾	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח										
239,730	-	32	314	-	-	-	-	273	239,111	1 ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
7,441	-	-	-	-	-	47	-	5,886	1,508	2 ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית
10,799	-	-	36	-	-	43	-	10,720	-	3 בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
2,451	-	-	-	-	-	-	-	2,451	-	4 חברות ניירות-ערך
134,749	-	222	122,684	-	-	5,428	-	6,415	-	5 תאגידים
51,543	-	-	-	51,543	-	-	-	-	-	6 חשיפות קמעונאיות ליחידים
9,578	-	-	-	9,578	-	-	-	-	-	7 הלוואות לעסקים קטנים
115,524	-	-	4,162	18,076	26,842	34,370	32,074	-	-	8 בביטחון נכס מגורים
90,834	-	-	90,834	-	-	-	-	-	-	9 בביטחון נדל"ן מסחרי
2,327	-	1,337	990	-	-	-	-	-	-	10 הלוואות בפיגור
16,647	1,338	1,123	11,117	-	-	-	-	-	3,069	11 נכסים אחרים*
3,650	-	657	2,993	-	-	-	-	-	-	11א *מזה: בגין מניות
681,623	1,338	2,714	230,137	79,197	26,842	39,888	32,074	25,745	243,688	12 סך-הכל

(1) היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוז-מאזניות המשקפות סיכון אשראי, זאת למעט סכומי מסים נדחים והשקעות בתאגידים פיננסיים מתחת לספי הניכוי (הכפופים למשקל סיכון 250%), חשיפות בגין סיכון אשראי צד נגדי וחשיפות איגוח.

(2) היתרות משקפות את סכומי החשיפה הפיקוחיים, בניכוי הפרשות ומחיקות, לאחר מקדמי המרה לאשראי ולאחר שיטות להפחתת סיכון אשראי.

(3) בהתאם למכתב מהפיקוח על הבנקים, נכסי הסיכון של שלוחת הבנק בתורכיה משוקללים בשיעור שקלול של 600% החל מיום 1 בינואר 2021 ובשיעור שקלול של 300% החל מיום 22 במאי 2022. היתרה משקפת את התוספת בגין חישוב נכסי הסיכון על-פי מכתב זה לבין חישוב נכסי הסיכון לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 203.

ה. סיכוני אשראי של צד נגדי

סיכון הצד הנגדי מוגדר בבנק בהתאם להגדרה המופיעה בהוראת ניהול בנקאי תקין 203A כסיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. הסיכון הינו שהצד הנגדי לעסקה ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה בנגזרים. ערך השוק של העסקה יכול להיות חיובי או שלילי לכל אחד מהצדדים לעסקה, ערך השוק אינו ודאי ועשוי להשתנות לאורך זמן ובהתאם לתנועות בגורמי סיכון השוק העומדים בבסיסו. החל מיום 1 ביולי 2022 הנתונים המתייחסים לסיכון אשראי של צד נגדי מחושבים על-פי גישת SA-CCR. לפרטים נוספים ראה "[הוראות הנוגעות להקצאת הון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים](#)" בפרק הון ומינוף.

חשיפות לסיכון צד נגדי:

לוח ה-1: ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי לפי גישה פיקוחית

30 בספטמבר 2021				30 בספטמבר 2022					
RWA	EAD לאחר CRM	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	RWA	EAD לאחר CRM	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	
במיליוני ש"ח									
6,925	10,958	10,028	3,786	7,345	23,220	1.4	12,302	4,284	1 שיטת החשיפה הנוכחית
-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקות מימון ניירות-ערך (SFT))
6,925	10,958	10,028	3,786	7,345	23,220	1.4	12,302	4,284	6 סך-הכל
31 בדצמבר 2021									
RWA	EAD לאחר CRM	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף						
במיליוני ש"ח									
4,150	10,725	9,810	6,530	1 שיטת החשיפה הנוכחית					
-	-	-	-	3 הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקות מימון ניירות-ערך (SFT))					
4,150	10,725	9,810	6,530	6 סך-הכל					

לוח ה-2: הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי

31 בדצמבר 2021		30 בספטמבר 2021		30 בספטמבר 2022		
RWA	EAD לאחר CRM	RWA	EAD לאחר CRM	RWA	EAD לאחר CRM	
במיליוני ש"ח						
3,039	10,470	2,703	10,666	4,269	23,220	3 סך-כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי הגישה הסטנדרטית

לוח ה-3: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון

30 בספטמבר 2022				
סך חשיפת אשראי	100%	50%	20%	0%
במיליוני ש"ח				
36	-	-	-	36
608	-	-	608	-
4,323	-	19	4,304	-
14,870	-	-	14,870	-
2,996	2,990	6	-	-
36	36	-	-	-
53	53	-	-	-
298	298	-	-	-
-	-	-	-	-
23,220	3,377	25	19,782	36

30 בספטמבר 2021				
סך חשיפת אשראי	100%	50%	20%	0%
במיליוני ש"ח				
92	-	-	-	92
453	-	-	453	-
2,990	-	-	2,990	-
1,469	-	-	1,469	-
5,679	5,652	27	-	-
14	14	-	-	-
34	34	-	-	-
227	227	-	-	-
-	-	-	-	-
10,958	5,927	27	4,912	92

31 בדצמבר 2021				
סך חשיפת אשראי	100%	50%	20%	0%
במיליוני ש"ח				
130	-	-	-	130
468	-	-	468	-
3,437	-	4	3,433	-
4,154	-	-	4,154	-
1,655	1,655	-	-	-
501	501	-	-	-
14	14	-	-	-
366	366	-	-	-
-	-	-	-	-
10,725	2,536	4	8,055	130

לוח ה-4: הרכב הביטחון - בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי

30 בספטמבר 2022						
ביטחון שמשמש בעסקאות למימון ניירות-ערך (SFTs)		ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים				
שווי הוגן של ביטחון שהופקד	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	שווי הוגן של ביטחון שהופקד		שווי הוגן של ביטחון שהתקבל		
		לא מנותק	מנותק	לא מנותק	מנותק	
במיליוני ש"ח						
-	-	820	-	26	-	מזומן - מטבע מקומי
579	8,712	2,907	-	6,709	-	מזומן - מטבעות אחרים
6,666	-	-	-	851	-	חוב ריבוני מקומי
245	-	-	-	1,208	-	חוב ריבוני אחר
-	-	-	-	-	-	חוב של סוכנות ממשלתית
2,886	-	-	-	294	-	אגרות-חוב קונצרניות
-	-	-	-	-	-	מניות
-	-	-	-	-	-	ביטחון אחר
10,376	8,712	3,727	-	9,088	-	סך-הכל
30 בספטמבר 2021						
ביטחון שמשמש בעסקאות למימון ניירות-ערך (SFTs)		ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים				
שווי הוגן של ביטחון שהופקד	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	שווי הוגן של ביטחון שהופקד		שווי הוגן של ביטחון שהתקבל		
		לא מנותק	מנותק	לא מנותק	מנותק	
במיליוני ש"ח						
-	-	486	-	645	-	מזומן - מטבע מקומי
-	914	2,428	-	2,160	-	מזומן - מטבעות אחרים
103	-	-	-	-	-	חוב ריבוני מקומי
361	-	-	-	-	-	חוב ריבוני אחר
-	-	-	-	-	-	חוב של סוכנות ממשלתית
503	-	-	-	-	-	אגרות-חוב קונצרניות
-	-	-	-	50	-	מניות
-	-	-	-	-	-	ביטחון אחר
967	914	2,914	-	2,855	-	סך-הכל

לוח ה-4: הרכב הביטחון - בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (המשך)

31 בדצמבר 2021					
ביטחון שמשמש בעסקאות למימון ניירות-ערך (SFTs)		ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים			
שווי הוגן של ביטחון שהופקד	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	שווי הוגן של ביטחון שהופקד		שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	
		לא מנותק	מנותק	לא מנותק	מנותק
במיליוני ש"ח					
-	-	702	-	877	-
-	3,267	3,261	-	3,913	-
2,676	-	-	-	40	-
53	-	-	-	653	-
-	-	-	-	-	-
1,108	-	-	-	-	-
-	-	-	-	131	-
-	-	-	-	-	-
3,837	3,267	3,963	-	5,614	-

לעניין ריתוק הון בנושא SA-CCR שתחליף את הגישות הקיימות להוראות ניהול בנקאי תקין 203 ראה [סעיף הוראות הנוגעות להקצאת הון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים](#) בפרק הון ומינוף לעיל.

1. סיכון שוק

סיכון שוק הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או תיק מסוים עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים, ובכלל זה:

- **סיכון ריבית** - סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי ריבית במטבעות השונים;
- **סיכון מטבע** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי חליפין;
- **סיכון אינפלציה** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן;
- **סיכון מחירי מניות** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי מניות או מדדי מניות;
- **סיכון מרווחי אשראי** - סיכון להפסד כתוצאה משינוי במרווח בין התשואה לפדיון של אגרות-חוב קונצרניות הנסחרות בשווקים לבין הריבית חסרת הסיכון הרלוונטית;
- **סיכון תנודתיות** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי התנודתיות המצוטטים בשוק;
- **סיכון מרווח (Spread risk)** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים או בסיסי ריבית שונים.

גורמי סיכון השוק העיקריים אליהם חשוף הבנק הם שערי הריבית של השקל במגזר הצמוד והלא-צמוד, אינפלציה, שער החליפין שקל/דולר ומרווחים בין עקומי הריבית השונים.

להרחבה על סיכונים שוק, ריבית והשקעה ואופן ניהולם ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).

1.1. סיכון שוק בתיק למסחר

סיכוני שוק בתיק למסחר הם תוצאה של פעילות הבנק כעושה שוק, כסוחר וכמנהל פוזיציות עבור עצמו. רמת הסיכון של הבנק נמדדת ומבוקרת על-פי נהלים הכוללים, בין היתר, מגבלות על אומדן סיכון במונחי VaR ועל רגישות השווי הכלכלי לשינויים בגורמי הסיכון העיקריים. אומדן סיכון בשיטת הערך בסיכון (VaR), אומד את ההפסד המקסימלי הצפוי לתאגיד בשל התממשות סיכוני שוק, בתקופת זמן נתונה וברמת מובהקות סטטיסטית שנקבעה מראש על-ידי הבנק ואושרה על-ידי הדירקטוריון.

לוח ו-1: אומדני הסיכון של הפעילות למסחר (VaR)

ממוצע	ליום	ממוצע בשנת	ליום
2021	31 בדצמבר	2022 עד ליום	30 בספטמבר
	2021	30 בספטמבר	2022
		2022	
במיליוני ש"ח			
25	20	38	53

סך-הכל מסחר בחדרי העסקות

תהליך בחינה בדיעבד (Backtest) מתבצע בבנק באופן שוטף במטרה לבחון את תקפות מודל אמידת הסיכון בתיק למסחר. בתשעת החודשים הראשונים של השנה, לאור התנודתיות בשווקים ובפרט לאור התנודתיות החריגה במרווח בין הריבית השקלית לריבית הדולרית הנגזר משוק דולר-שקל, נצפו מספר חריגות במודל ה-VaR של הבנק. על-פי כמות החריגות ובהתאמה לקריטריונים של ועדת באזל המודל נמצא ב"תחום הצהוב". הבנק עוקב אחר ביצועי המודל ומבצע בו עדכונים בהתאם.

לוח ו-2: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ושינויים במדד המחירים לצרכן

31 בדצמבר 2021		30 בספטמבר 2022	
במיליוני ש"ח			
ירידה 10%	עלייה 10%	ירידה 10%	עלייה 10%
225	74	287	(302)
*40	*27	59	(36)
דולר ארצות-הברית			
אירו			
ירידה 3%	עלייה 3%	ירידה 3%	עלייה 3%
(548)	529	(590)	581
מדד המחירים לצרכן			

* הוצג מחדש.

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בשערי חליפין, המבוסס על שערך כל המכשירים המאזניים והחוץ-מאזניים במערכת לניהול סיכונים, תוך שימוש במודלים מקובלים לשערך כל מכשיר, ובשערים יציגים כשער הבסיס. לצורך החישוב משוערך התיק מחדש בשער חליפין המשקף עלייה/ירידה בשיעור המוצג, ללא הנחות נוספות. הרגישות למדד המחירים לצרכן מחושבת על-פי חשיפת הבנק למדד כמפורט בביאור 14 בתמצית הדוחות הכספיים ובתוספת השפעת רצפת מדד על הרווח החשבונאי הצפוי.

לוח ו-3: סיכון שוק על-פי הגישה הסטנדרטית

הבנק נדרש לשמור הון בגין נכסי סיכון שוק, על-פי מודל סטנדרטי שהוגדר על-ידי בנק ישראל. הלימות ההון הרגולטורית מחושבת על סיכויי הריבית והמניית בתיק למסחר בלבד, כפי שהוגדרו לעיל, ועל סיכויי המטבע בתיק הבנקאי ובתיק למסחר.

	30 בספטמבר 2021	30 בספטמבר 2021	30 בספטמבר 2022	
נכסי סיכון במיליוני ש"ח				
מוצרים ישירים				
1	3,004	2,739	3,363	סיכון שיעור ריבית (כללי וספציפי)
2	-	-	-	סיכון פוזיציה במניות (כללי וספציפי)
3	425	363	1,375	סיכון שער חליפין
4	-	-	-	סיכון סחורות
אופציות				
5	-	-	-	הגישה הפשוטה
6	668	503	920	גישת דלתה-פלוס
7	-	-	-	גישת התרחישים
8	-	-	-	איגוח
9	4,097	3,605	5,658	סך-הכל

2.1. סיכון ריבית בתיק הבנקאי

סיכון ריבית בתיק הבנקאי מתייחס להשפעה הפוטנציאלית של שינויים בעקומי הריבית השונים על הערך הכלכלי של הבנק (דהיינו, השינוי בערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות) ו/או על הכנסות הריבית (רגישות ההכנסה החשבונאית). הסיכון נוצר במהלך הפעילות הבנקאית השוטפת והיזומה של הבנק, ונובע ממתן שירות שוטף לקהל הרחב ולמגזר העסקי והפיננסי ומפעילויות אחרות, ובכללן חשיפת ריבית הנובעת מניהול תיק ההשקעות. הסיכון נובע מהבדלים במבנה הנכסים וההתחייבויות - תקופה, בסיסי ריבית, מועדי חידוש ריבית ועוד. בבנק קיימות מגבלות הן על רגישות הערך הכלכלי והן על רגישות ההכנסה (כולל חברות בנות פיננסיות המנוהלות על-ידו וחברות בנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה) לתרחישי שינוי בעקומי הריבית השקלית, המדדית והמט"חית בשווקי הפעילות השונים.

בטבלת רגישות הערך הכלכלי מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בעקומי הריבית, המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בעקום ריבית שאינו מביא בחשבון את מרווח סיכון האשראי של הצד הנגדי ותוך שימוש במודלים פנימיים לגבי חלק מהמוצרים. זאת בשונה מהחישוב בטבלאות שווי הון המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בריבית ניכיון המשקפת גם את רמת הסיכון של הצד הנגדי למכשיר הפיננסי. בהתאם להוראות הדיווח לציבור של בנק ישראל, הבנק מיישם תרחישי זעזוע וקיצון היפותטיים לשינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים המשמשים את הבנק. תרחישי הזעזוע והקיצון מחושבים בהתאם לנוסחאות שנקבעו בדרישות הדיווח. התרחישים הנדרשים הינם תרחישים מקבילים בעקומי הריבית, התללה (ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך), השטחה (עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך), וכן תרחישים של עליית ריבית בטווח הקצר וירידת ריבית בטווח הקצר. התרחישים יושמו באופן אחיד על כל המטבעות הנכללים בדיווח לציבור.

לוח ו-4: שווי הוגן נטו מותאם* של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

ליום 31 בדצמבר 2021					ליום 30 בספטמבר 2022					
שקל	שקל	שקל צמוד	מטבע-חוץ - מטבע-חוץ - סך-הכל	שקל	שקל	שקל צמוד	מטבע-חוץ - מטבע-חוץ - סך-הכל	שקל	שקל	
לא-צמוד	לא-צמוד	למדד	דולר	לא-צמוד	לא-צמוד	למדד	דולר	לא-צמוד	לא-צמוד	
במיליוני ש"ח										
613,452	10,721	72,412	60,262	470,057	602,402	11,781	81,251	57,902	451,468	נכסים פיננסיים**
776,023	60,616	301,262	20,899	393,246	1,261,016	55,492	647,359	21,530	536,635	סכומים אחרים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוץ-מאזניים
573,871	15,506	121,294	34,819	402,252	573,507	14,728	125,370	32,914	400,495	התחייבויות פיננסיות**
777,430	56,174	253,559	22,441	445,256	1,258,801	53,149	605,747	24,781	575,124	סכומים אחרים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוץ-מאזניים
38,174	(343)	(1,179)	23,901	15,795	31,110	(604)	(2,507)	21,737	12,484	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים
(5,030)	-	-	(5,030)	-	(4,323)	-	-	(4,323)	-	השפעת התחייבויות לזכויות עובדים
6,239	236	1,617	-	4,386	17,774	717	4,069	-	12,988	השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה
39,383	(107)	438	18,871	20,181	44,561	113	1,562	17,414	25,472	שווי הוגן נטו מותאם**
38,980	(38)	193	18,508	20,317	44,612	228	1,446	17,679	25,259	מזה: תיק בנקאי

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים, ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה [ביאור 15 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

** למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.

לוח ו-5: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם* של הבנק וחברות מאוחדות שלו

ליום 31 בדצמבר 2021					ליום 30 בספטמבר 2022					
שקל	שקל	שקל צמוד	מטבע-חוץ - מטבע-חוץ - סך-הכל	שקל	שקל	שקל צמוד	מטבע-חוץ - מטבע-חוץ - סך-הכל	שקל	שקל	
לא-צמוד	לא-צמוד	למדד	דולר	לא-צמוד	לא-צמוד	למדד	דולר	לא-צמוד	לא-צמוד	
במיליוני ש"ח										
שינויים מקבילים										
669	141	86	(585)	1,027	(188)	20	91	(724)	425	עלייה במקביל של 1%
647	142	91	(578)	992	(126)	22	123	(726)	455	מזה: תיק בנקאי
(604)	(62)	(92)	582	(1,032)	264	(30)	(91)	759	(374)	ירידה במקביל של 1%
(587)	(59)	(98)	575	(1,005)	205	(32)	(127)	758	(394)	מזה: תיק בנקאי
שינויים לא מקבילים										
(288)	35	(77)	(11)	(235)	(50)	39	134	(82)	(141)	התללה ⁽¹⁾
(274)	36	(81)	(14)	(215)	(87)	38	97	(81)	(141)	מזה: תיק בנקאי
503	(7)	74	(106)	542	74	(41)	(126)	(58)	299	השטחה ⁽²⁾
481	(9)	77	(101)	514	124	(40)	(82)	(59)	305	מזה: תיק בנקאי
632	35	61	(341)	877	(63)	(30)	(103)	(350)	420	עליית ריבית בטווח הקצר
601	33	63	(334)	839	6	(28)	(50)	(352)	436	מזה: תיק בנקאי
(639)	(33)	(60)	337	(883)	56	22	110	350	(426)	ירידת ריבית בטווח הקצר
(609)	(31)	(62)	330	(846)	(15)	20	56	352	(443)	מזה: תיק בנקאי

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

(1) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.

(2) השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

לוח ו-6: רגישות הערך הכלכלי של הבנק לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש)

ליום 31 בדצמבר 2021		ליום 30 בספטמבר 2022				
מטבע-חוץ	שקל צמוד מדד	שקל לא-צמוד	מטבע-חוץ	שקל צמוד מדד	שקל לא-צמוד	
במיליוני ש"ח						
						שינויים במקביל
162	(945)	528	17	(1,066)	(185)	עלייה במקביל של 1%
(166)	1,040	(445)	(18)	1,181	293	ירידה במקביל של 1%

השינוי ברגישות הערך הכלכלי במגזר הלא-צמוד בשלושת הרבעונים של שנת 2022 נובע בעיקר מעדכון פרמטרים של פירעונות מוקדמים במשכנתאות שנגרם כתוצאה מעלית הריבית במשק ומהמשך פעילות של מתן משכנתאות ואשראי, רכישת אגרות-חוב וגידול בפעילות בנגזרי ריבית, בקיזוז חלקי כתוצאה מהנפקת אגרות-חוב וגידול בפיקדונות. העלייה ברגישות הערך הכלכלי במגזר הצמוד נובעת בעיקר מעדכון פרמטרים של פירעונות מוקדמים במשכנתאות שנגרם כתוצאה מעליית הריבית במשק וכן ממתן משכנתאות והתקצרות הנפקות שקוזזה חלקית על-ידי הנפקת אגרות-חוב. הפער בין רגישות השווי הכלכלי לרגישות השווי ההוגן ליום 30 בספטמבר 2022 נובע בעיקר משימוש בעקומי היוון שונים כמתואר לעיל שהשפעתו נאמדת בכ-0.3 מיליארד ש"ח במגזר הלא-צמוד וכ-0.3 מיליארד ש"ח במגזר צמוד המדד.

לוח ו-7: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית

ליום 31 בדצמבר 2021		ליום 30 בספטמבר 2022				
סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	
במיליוני ש"ח						
1,379	(12)	1,391	774	(354)	1,128	עלייה במקביל של 1%
1,354	(37)	1,391	836	(292)	1,128	מזה: תיק בנקאי
(773)	(57)	(716)	(1,757)	332	(2,089)	ירידה במקביל של 1%
(757)	(41)	(716)	(1,813)	276	(2,089)	מזה: תיק בנקאי

רגישות ההכנסה בטבלה לעיל חושבה על-ידי שינוי עקומי הריבית תוך שימוש בהנחות לגבי שינויים במרווחי פיקדונות, מעבר כספים מעו"ש לפיקדונות במקרה של עלית ריבית לעומת יציבות ביתרות במקרה של ירידת ריבית ובהנחה של רצפות ריבית כך שעקומי הריבית השונים יכולים לרדת עד לאפס. במגזר מטבע-החוץ עקום הריבית יכול לרדת עד לאפס או לריבית השלילית המפורסמת על-ידי הבנק המרכזי, הנמוך מביניהם. רגישות התיק למסחר חושבה בגישת MTM. העלייה ברגישות ההכנסה נובעת מהמשך הגידול ביתרות עו"ש זכות ועליית הריבית שגרמה להתרחקות מרצפת הריבית. במהלך הרבעון השלישי של השנה הבנק ביצע פעילות בנגזרי ריבית במטרה למתן את רגישות השינויים בריבית על הכנסות הבנק. רגישות ההכנסה הינה אומדן תיאורטי ביחס להכנסה היציבה בסביבת הריבית הנוכחית, לאור עליית הריבית הבנק בוחן את ההנחות ההתנהגותיות שבבסיס האומדן.

במהלך הרבעון השלישי של שנת 2022 המשיכו העלויות בעקומי הריביות, ובפרט עליות בריביות הבנקים המרכזיים בישראל ובארצות-הברית, כאשר קיימות ציפיות להמשך תהליך העלאת ריביות הבנקים המרכזיים. עליית עקומי הריבית יוצרת השפעה על הערך הכלכלי כמפורט בלוח רגישות הערך הכלכלי לעיל. עליית הריביות לטווח קצר ובפרט ריביות הבנקים המרכזיים יוצרת השפעה חיובית על הכנסות הבנק לאורך זמן, כמפורט בלוח רגישות ההכנסה לעיל. עם זאת, לעליית עקומי הריבית השפעה שלילית על ההון העצמי של הבנק, עקב ירידת שווי של תיק אגרות-החוב הזמין למכירה (בקיזוז שינוי שווי התחייבויות בגין זכויות עובדים), שכן בניגוד לרגישות הערך הכלכלי, המתחשבת בכל המכשירים הפיננסיים במאזן הבנק, ההון העצמי מושפע רק מחלקם. לפירוט ראה [פרק הלימות ההון לעיל](#). על מנת למתן השפעת שינוי ריבית עתידיים על ההון העצמי של הבנק, הועברו במהלך הרבעון הראשון אגרות-חוב בסך של כ-3.5 מיליארד ש"ח (בשקלים ובמטבע-חוץ) מהתיק הזמין למכירה לתיק לפדיון, כאשר במהלך הרבעונים השני והשלישי המשיך הבנק את פעילותו גם בתיק לפדיון.

3.1. סיכון מניות ומרווחי אשראי - סיכון השקעה

הגדרת סיכון השקעה בבנק, הינה חשיפה לשוק המניות, למרווחי אשראי ולסיכון האשראי בשווקי אגרות-החוב והמניות בתיק הבנקאי בקבוצה (כתוצאה מהחזקה במוצרים אלו עלול הבנק להיחשף גם לסיכונים ריבית ו/או מטבע ו/או נזילות ואלה מנוהלים בנפרד). על-פי הגדרת הבנק, אגרות-חוב ממשלת ישראל בש"ח ובמטבע-חוץ ואגרות-חוב ממשלה, המוחזקות על-ידי שלוחה, של המדינה בה היא פועלת, אינן נושאות סיכון השקעה ולכן אינן נכללות במדידת סיכון ההשקעה בבנק. לפירוט השקעות הבנק ראה [ביאור 5 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

ז. סיכון נזילות

סיכון נזילות - סיכון הנזילות מוגדר כסיכון קיים או עתידי ליציבות הבנק ולרווחיו, הנובע מאי יכולתו לעמוד בתזרים המזומנים הנדרש לצרכיו. סיכון הנזילות בבנק נבחן בראיה רחבה יותר של יכולת עמידה בפירעון ההתחייבויות במועד פירעון גם בעתות לחץ, בלי לפגוע בהתנהלות השוטפת במסגרת תכניות העבודה של הבנק ובלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון המימון - הינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון, או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו בהכנסות הבנק נטו מריבית. הסיכון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות ולאור מקורות המימון של הבנק, אין הבנק רואה בסיכון זה לכשעצמו סיכון מהותי. הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס מקורות יציבים בעלי פיזור גבוה.

לוח ז-1: יחס כיסוי הנזילות (LCR) - תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו

לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2022		
סך ערך משוקלל**	סך ערך לא משוקלל*	
סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה		
189,487		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
תזרימי מזומנים יוצאים		
20,366	253,302	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
4,090	81,798	פיקדונות יציבים
15,149	133,922	פיקדונות פחות יציבים
1,127	37,582	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
128,999	195,269	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
711	2,844	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיבים
127,850	191,988	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
438	437	חובות לא מובטחים
390	2,615	מימון סיטונאי מובטח
18,378	113,877	דרישות נזילות נוספות, מזה:
8,412	20,612	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
9,966	93,265	קווי אשראי ונזילות
9,237	9,237	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
1,976	77,251	מחויבויות מימון מותנות אחרות
179,346	-	סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים
תזרימי מזומנים נכנסים		
852	1,246	הלואאות מובטחות (למשל עסקות מכר חוזר)
20,673	35,314	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
6,993	11,514	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
28,518	-	סך-הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם***		
189,487		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
150,828		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
126%		יחס כיסוי נזילות (%)

* ערכים לא משוקללים חושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על-ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות.

** ערכים משוקללים חושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 61.

*** ערכים מתואמים חושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

לוח ז-1: יחס כיסוי הנזילות (LCR) - תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו (המשך)

לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2021		
סך ערך משוקלל**	סך ערך לא משוקלל*	
סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה		
205,872	-	סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
תזרימי מזומנים יוצאים		
19,638	241,977	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
4,031	80,620	פיקדונות יציבים
14,635	128,974	פיקדונות פחות יציבים
972	32,383	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
133,194	198,722	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
673	2,693	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיבים
132,069	195,577	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
452	452	חובות לא מובטחים
-	60	מימון סיטונאי מובטח
18,280	107,499	דרישות נזילות נוספות, מזה:
7,661	9,599	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
10,619	97,900	קווי אשראי ונזילות
4,731	4,731	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
1,890	62,190	מחויבויות מימון מותנות אחרות
177,733	-	סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים
תזרימי מזומנים נכנסים		
1,066	2,134	הלואאות מובטחות (למשל עסקות מכר חוזר)
10,182	19,527	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
4,475	9,067	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
15,723	-	סך-הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם***		
205,872		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
162,010		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
127%		יחס כיסוי נזילות (%)

* ערכים לא משוקללים חושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על-ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות.

** ערכים משוקללים חושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 55.

*** ערכים מתואמים חושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

לוח ז-1: יחס כיסוי הנזילות (LCR) - תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו (המשך)

לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2021		
סך ערך משוקלל**	סך ערך לא משוקלל*	
סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה		
205,777	-	סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
תזרימי מזומנים יוצאים		
19,695	240,538	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
4,011	80,211	פיקדונות יציבים
14,765	129,684	פיקדונות פחות יציבים
919	30,643	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
137,044	203,688	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
661	2,644	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיבים
135,941	200,602	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
442	442	חובות לא מובטחים
2	1,014	מימון סיטונאי מובטח
19,971	115,261	דרישות נזילות נוספות, מזה:
8,144	12,179	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
11,827	103,082	קווי אשראי ונזילות
6,544	6,544	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
1,988	67,243	מחויבויות מימון מותנות אחרות
185,244	-	סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים
תזרימי מזומנים נכנסים		
1,212	1,678	הלואאות מובטחות (למשל עסקות מכר חוזר)
13,418	24,833	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
4,932	9,764	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
19,562	-	סך-הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם***		
205,777		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
165,682		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
124%		יחס כיסוי נזילות (%)

- * ערכים לא משוקללים חושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על-ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות.
- ** ערכים משוקללים חושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס יוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 66.
- *** ערכים מתואמים חושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס יוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

יחס כיסוי הנזילות הממוצע במהלך הרבעון השלישי של שנת 2022 (ממוצע תצפיות יומיות) עומד על 126% במאוחד ו-125% בתאגיד הבנקאי "סולו", כאשר הדרישה המזערית היא 100%. היחס הממוצע של הרבעון השלישי של שנת 2022 עלה לעומת יחס כיסוי הנזילות ברבעון הרביעי של שנת 2021 על רקע גידול בפיקדונות של לקוחות הפרטיים וירידה בפיקדונות של לקוחות פיננסיים וגיזמים בשוק ההון. לאור התנודתיות בשווקים, ובפרט בשוקי המניות בארצות-הברית ובישראל, ובשוק ה-SWAP שקל-מטבע-חוץ, הבנק שומר על רמות נזילות גבוהות. יחס המימון היציב נטו לסוף הרבעון השלישי של שנת 2022 עומד על 127% במאוחד, כאשר הדרישה המזערית היא 100%. יחס המימון היציב נטו ירד בהשוואה ליחס ליום 31 בדצמבר 2021 על רקע ירידה במימון סיטונאי וגידול באשראי וצרכי מימון בגין מכשירים נגזרים. עיקר הנכסים הנזילים של הבנק הינם אגרות-חוב ממשלתיות של ממשלת ישראל בשקלים ובמטבע-חוץ, אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית במטבע-חוץ והפקדות בבנקים מרכזיים (בבנק ישראל ובפדרל ריזרב). הבנק מנהל את יחס כיסוי הנזילות, ובהתאם את הנכסים הנזילים, בהפרדה בין שקלים ומטבע-חוץ. לפירוט הנכסים הנזילים לפי רמות ראה טבלה להלן. דירקטוריון הבנק אימץ מגבלה פנימית המחמירה מהדרישה הרגולטורית ליחס כיסוי הנזילות, הן לתאגיד הבנקאי "סולו" והן במאוחד. מקור המימון העיקרי של הבנק הוא פיקדונות מלקוחות קמעונאיים ועסקים קטנים בישראל, בעלי סיכון נזילות נמוך ביחס למקורות אחרים. בנוסף, הבנק מתממן באמצעות הנפקות, פיקדונות מחברות עסקיות ופיננסיות ועוד. המקורות במטבע-חוץ כוללים פיקדונות מלקוחות פרטיים ומלקוחות עסקיים בארץ, תושבי חוץ, חברות ישראליות בחו"ל, הנפקת CDs ומכשירים אחרים המבוססים על-ידי ה-FDIC בארצות-הברית ומקורות נוספים. על פיקדונות מגופים עסקיים ופיננסיים שמועד פירעונם עד חודש חלים על-פי ההוראה מקדמי יציאה גבוהים, ולכן הם תורמים תרומה גבוהה יחסית לתזרים היוצא. הבנק מנהל מעקב אחר ריכוזיות מקורות המימון בחתכים שונים, הן בשקלים והן במטבע-חוץ, ועומד במגבלות הפנימיות בנושא. הבנק אינו מסתמך על מימון משוק ההון כמקור מימון עיקרי. נגזרים יוצרים תזרים נכנס גבוה ותזרים יוצא גבוה ומביאים להסטת נכסים נזילים ותזרים יוצא נטו בין שקלים למטבע-חוץ, אך תרומתם נטו בסך המטבעות נמוכה. בתחשיב הנכסים הנזילים הבנק אינו כולל ביטחונות שהוא נדרש להפקיד כנגד פעילות בנגזרים, ומביא בחשבון תנודתיות בהיקף הפקדה ז, כנדרש בהוראה.

לוח ז-2: יחס מימון יציב נטו (NSFR), תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו

ליום 30 בספטמבר 2022				
ערך משוקלל	ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון			
	שנה או יותר	מ-6 חודשים עד שנה	עד 6 חודשים	ללא מועד פירעון*
פריטי מימון יציב זמין (AFS)				
הון:	59,128	59,128	-	-
הון פיקוחי	59,128	59,128	-	-
מכשירי הון אחרים	-	-	-	-
פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים:	231,731	12,753	8,305	230,115
פיקדונות יציבים	88,158	4,583	1,565	86,408
פיקדונות פחות יציבים	143,573	8,170	6,740	143,707
מימון סיטונאי:	72,881	4,397	9,964	227,119
פיקדונות לצרכים תפעוליים	-	-	-	-
מימון סיטונאי אחר	72,881	4,397	9,964	227,119
התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית	-	-	-	-
התחייבויות אחרות:	34,225	28,806	5,549	40,053
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	-	1,698	-	-
כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל	34,225	28,806	5,549	38,355
סך מימון יציב זמין (AFS)	397,965	105,084	23,818	497,287
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)				
סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HQLA)	6,838	56,836	9,128	143,245
פיקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות	-	-	-	-
הלוואות וניירות-ערך הנפרעים כסדרם:	266,242	253,497	35,926	79,631
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על-ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1	-	-	-	-
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על-ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות	9,948	7,784	3,005	4,413
הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, הלוואות ללקוחות קמעונאיים ולעסקים קטנים, והלוואות לריבונות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי, מזה:	151,098	120,808	29,611	69,089
עם משקל סיכון של 35% או פחות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	13,200	4,697	8,200	12,094
הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא שנפרעות כסדרן, מזה:	98,964	119,674	3,276	3,285
עם משקל סיכון של 35% או פחות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	20,817	30,194	1,188	1,193
ניירות-ערך שאינם בכשל ושאינם כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה	6,232	5,231	34	2,844
נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית	-	-	-	-
נכסים אחרים:	31,407	9,677	103	25,108
סחרות הנסחרות פיזית, לרבות זהב	-	-	-	-
נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)	683	803	-	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	8,026	9,724	-	-
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי ביטחונות משתנים שהופקדו	356	356	-	-
אחרים	22,342	9,677	103	14,225
פריטים חוץ-מאזניים	8,332	182,206	-	-
סך מימון יציב נדרש (RSF)	312,819			
יחס מימון יציב נטו (NSFR) (%)	127%			

* פריטים שידווחו במסגרת הטור "ללא מועד פירעון" הינם פריטים ללא מועד פירעון מוגדר. זה כולל, אך לא מוגבל, לפריטים כגון הון צמית, פיקדונות ללא מועד פירעון, פוזיציות בחסר, פוזיציות בעלות מועד פירעון פתוח, מניות שאינן כשירות להיחשב כנכסים נזילים באיכות גבוהה וסחרות הנסחרות פיזית.

לוח ז-2: יחס מימון יציב נטו (NSFR), תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2021**				
ערך משוקלל	ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון			
	שנה או יותר	מ-6 חודשים עד שנה	עד 6 חודשים	ללא מועד פירעון*
פריטי מימון יציב זמין (AFS)				
47,499	47,499	-	-	-
הון:				
47,499	47,499	-	-	-
הון פיקוחי				
-	-	-	-	-
מכשירי הון אחרים				
221,964	9,959	4,654	226,110	-
פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים:				
86,024	4,014	1,428	84,898	-
פיקדונות יציבים				
135,940	5,945	3,226	141,212	-
פיקדונות פחות יציבים				
78,685	6,264	12,185	248,294	-
מימון סיטונאי:				
-	-	-	-	-
פיקדונות לצרכים תפעוליים				
78,685	6,264	12,185	248,294	-
מימון סיטונאי אחר				
-	-	-	-	-
התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית				
41,480	35,077	8,117	22,970	-
התחייבויות אחרות:				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו				
41,480	35,077	8,117	21,788	-
כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל				
389,628	98,799	24,956	497,374	-
סך מימון יציב זמין (AFS)				
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)				
7,008	46,335	2,517	191,419	-
סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HQLA)				
-	-	-	-	-
פיקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות				
247,343	239,224	38,201	62,298	-
הלוואות וניירות-ערך הנפרעים כסדרם:				
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות				
-	-	-	-	-
על-ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1				
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות				
9,124	7,439	2,280	3,629	-
על-ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות				
הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן,				
145,258	120,721	32,624	54,333	-
הלוואות ללקוחות קמעונאיים ולעסקים קטנים, והלוואות לריבונות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי, מזה:				
12,008	4,169	8,306	10,290	-
עם משקל סיכון של 35% או פחות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203				
90,103	108,678	3,227	3,221	-
הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא שנפרעות כסדרן, מזה:				
19,042	27,485	1,157	1,195	-
עם משקל סיכון של 35% או פחות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203				
2,858	2,386	70	1,115	-
ניירות-ערך שאינם ככשל ושאינם כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה				
-	-	-	-	-
נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית				
24,029	7,092	103	19,538	-
נכסים אחרים:				
-	-	-	-	-
סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב				
נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת				
1,083	1,274			
קרן למימון כשל של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)				
3,954	5,136			
נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב				
297	297			
נטו לפני ניכוי ביטחונות משתנים שהופקדו				
18,695	7,092	103	12,831	-
אחרים				
8,326	182,618			
פריטים חוץ-מאזניים				
286,706				
סך מימון יציב נדרש (RSF)				
יחס מימון יציב נטו (NSFR) (%)				
136%				

* פריטים שידווחו במסגרת הטור "ללא מועד פירעון" הינם פריטים ללא מועד פירעון מוגדר. זה כולל, אך לא מוגבל, לפריטים כגון הון צמית, פיקדונות ללא מועד פירעון, פוזיציות בחסר, פוזיציות בעלות מועד פירעון פתוח, מניות שאינן כשירות להיחשב כנכסים נזילים באיכות גבוהה וסחורות הנסחרות פיזית.
** הוצג מחדש.

הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות, הרגולטוריות והפנימיות, הכוללות, בין השאר, LCR לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 221, מודל פנימי LCR ל-30 יום ולטווחים הקצרים והארוכים יותר, מודל NSFR (יחס מימון יציב). בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221, נכון ליום 30 בספטמבר 2022 הבנק מחזיק במאוחד נכסים נזילים (בעיקר רזרבות בבנקים מרכזיים, ניירות-ערך סחירים של ריבונות ובנקים מרכזיים, וכן מטבעות ושטרי כסף) לזמן משבר (לאחר מקדמי ביטחון) בסך של 183.5 מיליארד ש"ח, בנוסף לאגרות-חוב נזילות שאינן מוכרות לצרכי חישוב הנכסים הנזילים. לאור ההנחות לגבי מיחזור פיקדונות במהלך עסקים רגיל והנחות אחרות, הבנק אינו צופה בעיות נזילות שיחייבו שימוש בנכסים הנזילים, אך ערוך לתרחישים הנדרשים.

לוח ז-3: פירוט נכסים נזילים לפי רמות כנדרש בהוראות באזל

ממוצע לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2022	יתרה ליום 30 בספטמבר 2022	
במיליוני ש"ח		
188,087	181,851	נכסי רמה 1
1,254	1,458	נכסי רמה 2א
146	153	נכסי רמה 2ב
189,487	183,462	סך-הכל HQLA
במיליוני ש"ח		
203,614	203,350	נכסי רמה 1
2,038	1,883	נכסי רמה 2א
220	216	נכסי רמה 2ב
205,872	205,449	סך-הכל HQLA
במיליוני ש"ח		
203,731	217,008	נכסי רמה 1
1,837	1,623	נכסי רמה 2א
209	207	נכסי רמה 2ב
205,777	218,838	סך-הכל HQLA

ח. סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. כשל הקשור לאחד הגורמים האמורים עלול להביא לפגיעה אפשרית ברווחיות. הבנק מפעיל יחידות בקרה ו/או נהלים ומערכות בנושאים הקשורים לפעילות בנקאית, לרבות יחידות אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, ניהול המשכיות עסקית, ביטחון, קצין ציות ראשי, ניהול משאבי אנוש, בקורות תהליכים ועוד. למידע נוסף בנושא סיכון תפעולי ואופן ניהולו ובכלל זה סיכונים טכנולוגיים ומידע, סיכונים אבטחת מידע וסייבר, סיכונים מחשוב ענן, היערכות לחירום וביטוח ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).

ט. סיכון ציות

סיכון הציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שהוא אינו מקיים את הוראות הציות כהגדרתן בהוראות ניהול בנקאי תקין 308. במסגרת סיכון הציות כלולים בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור (לרבות אלה העוסקות בדיני המס), מתן ייעוץ ללקוח, אכיפה בניירות-ערך, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), הוראות החקיקה בישראל ליישום ה-FATCA וה-CRS והיבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או לשירותים ללקוחות או הוראות בעלות אופי דומה. תחת סיכון הציות כלול גם הסיכון להפרת סנקציות בינלאומיות ורשימות מוכרזים. הטיפול בסיכון כרוך במעקב, ניתוח ויישום הסנקציות הבינלאומיות ורשימות המוכרזים, במעקב אחר העברות כספים בינלאומיות ובמעקב אחר פתיחת חשבונות ללקוחות ופעילות בנקאית בהם. הבנק מיישם את הסנקציות בהתאם למדיניות שנקבעה. סיכון הציות כולל גם את סיכון המוניטין הנלווה לאי-הציות להוראות האמורות.

במסגרת סיכון הציות נכלל גם הסיכון בקשר עם פעילות הבנק מול בנקים שמקום מושבם ברשות הפלסטינית אשר טעונה עמידה בדרישות רגולטוריות שונות, בפרט בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור, וכרוכה במעקב אחר העברות כספים אל ומאת תושבי הרשות הפלסטינית. בתחילת שנת 2009 הפסיק הבנק את פעילותו עם בנקים וסניפים שמקום מושבם ברצועת עזה, לאחר שהממשלה הכריזה על עזה כעל ישות עוינת. במרוצת השנים, חזר הבנק ופנה לבנק ישראל ולמשרד האוצר והודיע כי נוכח הבעייתיות הכרוכה במתן שירותים בנקאיים לבנקים הפלסטיניים ברצונו להפסיק מתן שירותים קורספונדנטים לבנקים אלה.

בחודש ינואר 2018 קיבל הבנק כתבי חסינות ושיפוי חתומים מהיועץ המשפטי לממשלה ומשרד האוצר. כתב החסינות מגן על הבנק, נושאי משרה בו ועובדיו מפני הגשת כתב אישום בישראל בגין עבירות מסוימות בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור ביחס לשירותים שהבנק העניק או יעניק לבנקים פלסטיניים מיום 28 במרץ 2016 ועד ליום 31 במאי 2019 ("תקופת החסינות והשיפוי"). בהמשך לכתב החסינות, קיבל הבנק בינואר 2018 מכתב מהמפקחת על הבנקים ובו הודעתה כי לא יינקטו צעדי אכיפה בכל הנוגע לפעולות של הבנק בקשר למתן שירותי קורספונדנציה שעליהם חל כתב החסינות.

בכתב השיפוי התחייבה מדינת ישראל לשפות את הבנק בסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין הוצאות (חבות לפי פסק דין והוצאות משפט) בהן יישא הבנק במסגרת הליכים אזרחיים או הליכים פליליים שלא הסתיימו בהרשעה אשר ננקטו כנגד הבנק, נושא משרה בו או עובד בקשר עם מתן השירותים הקורספונדנטים בתקופת החסינות והשיפוי. התחייבויות החסינות והשיפוי הניתנות לבנק, כאמור כפופות לסייגים שנקבעו בהן ולתנאים בהם על הבנק לעמוד.

לאור בקשת המדינה לדחות את מועד סיום מתן השירותים הקורספונדנטים עד ליישום של פתרון ארוך טווח למתן השירותים הקורספונדנטים, באמצעות הקמת חברה ממשלתית אשר תספק לבנקים פלסטיניים שירותים אלה - ניתן ביום 30 ביוני 2019 כתב שיפוי מעודכן. בהתאם לכתב השיפוי המעודכן, עודכן סכום השיפוי בו התחייבה המדינה כלפי הבנק כמפורט לעיל, לסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין כל הליך (ולא באופן מצטבר). בחודש יולי 2022 נמסר לבנק כתב שיפוי מעודכן בתוקף עד ליום 31 במרץ 2023. כתב החסינות הוארך אף הוא עד ליום 31 במרץ 2023.

למידע נוסף בנושא סיכון ציות ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).

לפרטים נוספים אודות ההסדרים עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם חקירת המס ועם פרשת פיפ"א ראה [ביאור 1.10 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

י. סיכון משפטי

הסיכון המשפטי כולל, בין היתר, תביעות משפטיות, פסקי דין, חוסר יכולת לאכוף חוזים, וכן חשיפה לקנסות (Fines, Penalties) או צעדי אכיפה (Enforcement measures) כתוצאה מפעילות פיקוחית והסדרים פרטניים (Private Settlements) שעלולים לשבש או להשפיע באופן שלילי על פעילות קבוצת הבנק. הקבוצה נעזרת ביעוץ משפטי פנימי וחיצוני, לצורך התמודדות עם הסיכון. למידע נוסף בנושא התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות ראה [ביאור 10 בתמצית הדוחות הכספיים](#). למידע נוסף בנושא סיכון משפטי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).

יא. סיכון מוניטין

סיכון המוניטין מוגדר כסיכון קיים או עתידי לפגיעה בהכנסות או בהון כתוצאה מתדמית שלילית על-ידי מחזיקי העניין הרלוונטיים, כגון: לקוחות, צדדים לעסקות, בעלי מניות, משקיעים, או גופים רגולטוריים. הסיכון, אשר בדרך כלל מתלווה לפעילויות אחרות וסיכונים אחרים, יכול להתממש במגוון דרכים כגון עזיבת לקוחות, רגולציות חדשות ועוד. למידע נוסף בנושא סיכון מוניטין ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).

יב. סיכון רגולציה

סיכון רגולציה מתייחס להוראות רגולטוריות שטרם נכנסו לתוקף, ובא ידי ביטוי בשני היבטים עיקריים:

- אי הערכות ליישום הוראה או הערכות חלקית ליישום של הוראה רגולטורית מחייבת.
- הכבדת הנטל הרגולטורי, באופן העלול להביא לפגיעה ביכולת הבנק לעמוד בהתחייבויותיו, לממש ולמקסם את יעדיו העסקיים, להציע ולספק שירותים בנקאיים מסוימים ו/או להצריך היערכות ליישום מורכב ומתמשך, ולביצוע השקעות טכנולוגיות ואחרות עתירות משאבים, הכרוכות בעלות ניכרת.

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [ביאור 16 בתמצית הדוחות הכספיים](#). למידע נוסף בנושא סיכון רגולציה ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).

יג. סיכון כלכלי

זיהוי גורמי הסיכון בסביבה הכלכלית נעשה על-ידי המחלקה הכלכלית תוך מעקב אחר נתונים כלכליים ופיננסיים שוטפים בארץ ובעולם, והערכה מקצועית של המשמעותיות הנגזרות מנתונים אלו. המחלקה ממפה ומדווחת על הסיכונים הפוטנציאליים במשק ובשווקים הפיננסיים לצוותים ולועדות הרלוונטיים. לפרטים בדבר מצב המשק בישראל ובעולם, ובכלל זה המדיניות הכלכלית שליוותה את התפשטות נגיף הקורונה והשפעות המלחמה באוקראינה, ראה [פרק סקירה כלכלית ופיננסית בדוח הדירקטוריון והנהלה](#). למידע נוסף בנושא סיכון כלכלי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).

יד. סיכון אסטרטי

סיכון אסטרטי הנו סיכון מהותי עכשווי או עתידי לרווחים, הון, מוניטין או מעמד שעשוי להיגרם בעקבות שינויים בסביבה העסקית, החלטות עסקיות שגויות, יישום בלתי נאות של אסטרטגיה או החלטות עסקיות או מהיעדר תגובה לשינויים ענפיים (לדוגמה מהלכי מתחרים), כלכליים או טכנולוגיים. בנוסף, הסיכון האסטרטי הנו פונקציה של התאמת היעדים האסטרטגיים של הארגון לסביבת פעילותו, התאמת התכניות העסקיות שפותחו על מנת להשיג יעדים אלו, הקצאת המשאבים ואיכות היישום. ככזה, הסיכון הוא מידע צופה פני עתיד. למידע נוסף בנושא סיכון אסטרטי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).

טו. סיכון סביבתי

על בסיס הגדרות ארגון ה-NGFS (Network for Greening the Financial System) ובהתאמה הגדרות הפיקוח על הבנקים בبنק ישראל, סיכונים סביבתיים מתייחסים לסיכונים, המתעוררים כתוצאה מחשיפה של מוסד פיננסי ו/או הסקטור הפיננסי לפעילויות, שיש להן פוטנציאל לגרום להגרעה סביבתית, כמו זיהום אוויר ומים, זיהום קרקע, אובדן מגוון ביולוגי, בירוא יערות ואובדן מערכות אקולוגיות, או להיות מושפעות ממנה.

בתוך כך, בשנים האחרונות גבר העיסוק העולמי בנושא שינוי האקלים. שינוי האקלים מייצר השפעות מזיקות וסיכונים, המכונים סיכונים אקלים. הגם שיש קשר וחפיפה מסוימים בין סיכונים אקלים לסיכונים סביבה בהגדרתם ה'מסורתית' לעיל, הם אינם זהים. על-פי ארגון ה-NGFS ובהתאמה הפיקוח על הבנקים בبنק ישראל, סיכונים אקלים למוסד פיננסי הם סיכונים המתעוררים עקב חשיפתו לסיכונים הנגרמים על-ידי שינוי האקלים או הקשורים אליו:

- סיכונים פיזיים (Physical Risks) - סיכונים כתוצאה מאירועי אקלים אקוטיים, כמו ארועי הצפות, סערות, גלי חום/קור, שריפות ענק ו/או מתהליכים כרוניים, כמו תהליכים של עלייה בטמפרטורות, קיטון במשקעים/מידבור, עלייה בגובה פני הים ואחרים.
  - סיכונים מעבר (Transition Risks) - סיכונים המתעוררים אגב שיבושים הנגרמים בתהליך הטרנספורמציה וההתאמה של הכלכלה העולמית, המתחייב, על-פי הקונצנזוס המדעי והסכמי ועידת פריז מ-2016, על מנת להיאבק במקור לשינוי האקלים - מכלכלה המבוססת על פעילויות עתירות פליטות פחמן דו חמצני וגזי חממה אחרים לכלכלה דלת/מאופסת פליטות. הגורמים המניעים את התהליך הם שינויים ברגולציה, חקיקה ומדיניות ממשלתית, שינויים טכנולוגיים, שינויי שוק ושינויים בהעדפות צרכנים, שינויים בתחום הליטיגציה ועוד.
- עבור המערכת הבנקאית סיכונים אקלים עלולים להיתרגם לסיכונים הפיננסיים הבסיסיים שיש לבנק בפעילותו השוטפת, כמו סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון נזילות ואחרים וזאת דרך מגוון 'ערוצי תמסורת' כלכליים, שעלולים להשפיע לרעה על החוסן הפיננסי של עסקים, משקי בית ועל הכלכלה בכלל, וכן לסיכונים אחרים לבנק, כמו סיכון מוניטין, סיכון רגולטורי, סיכון משפטי ועוד.

למדדים עיקריים ואסטרטגיים בתחום הסביבה והאקלים ראה [פרק מדדי ESG עיקריים - סביבה, חברה וממשל בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדוחות הכספיים לשנת 2021](#).

למידע נוסף בנושא סיכון סביבתי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).

טז. סיכון מודל

סיכון המודל הינו סיכון להשלכות שליליות העשויות לבוא לידי ביטוי בהפסד כספי או השפעות לא פיננסיות (קבלת החלטות עסקיות ו/או אסטרטגיות שגויות, פגיעה במוניטין של הבנק ועוד), כתוצאה מהחלטות המתקבלות מתוצרי מודלים שגויים או שימוש לא הולם בתוצרי המודל. מקורות הסיכון הם ליקויים אפשריים באיכות נתוני קלט, מתודולוגיית פיתוח, יישום טכנולוגי ושימוש עסקי.

לאור העלייה באי-הוודאות בשווקים ושינויים נוספים בגורמים מאקרו-כלכליים, תיתכן השפעה על סיכון המודל.

למידע נוסף בנושא סיכון מודל ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).